

לוקזטי הלכות

עם ציונים והערות
הל' ק"ש ה – תפלה א
חלק א דפים קסד - קע

לפר' מטז"מ תשפ"ז

ד"ל ע"י

מכון תפארת התהלה

לתגובות והערות
025080b@gmail.com

מפתח ענינים

הלכות תפלה

הלכה ה

הארת האמונה בהתחדשות חדשה בכל יום.....א.

♦ גדולת הבורא - א"א לספר כלל, רק כפי מה דמסער בלבו ♦ ק"ש - יסוד התורה והאמונה, לקבל ע"ע האמונה בכל יום ♦ עיקר המצוה לקבל ע"ע האמונה מחדש ♦ מדוע אומרים תיבות 'שמע ישראל' ♦ 'שמע ישראל' - שתשמע דבר חדש - התחדשות האמונה שבכל יום ♦ צריך להודיע את אמונתו ומלכותו ♦ התחדשות מעשה בראשית ע"י המאורות - בשביל התגלות האמונה מחדש בק"ש

התחדשות האמונה כפי הזמן והאדם.....ה.

♦ י"ב חדשים וי"ב שעות היום וי"ב שבטים - כלולים בק"ש ♦ התנוצצות האלוקות היא לכ"א כפי אחיזתו בי"ב שבטים ♦ כל הימים והשעות כלולים בק"ש, וצריך לקבל אמונתו בכל יום מחדש ♦ צריך להכניס בלבו את האמונה מחדש בכל יום ♦ בכל מדריגה - יכול להרגיש אלוקותו מחדש ע"י שיטה אזנו לדבריו ♦ 'בכל לשון' מלשונות הגוים - תשמע את אלוקותו ע"י 'השמע לאזניך' - תזכה לשמוע את אלוקותו 'בכל לשון' ♦ אע"פ שעובר על האדם - השי"ת עושה את שלו ומחדש בכל יום מעשה בראשית ♦ בכל מה שעובר עליו - יזכיר א"ע בהשי"ת, ועי"ז יוכל לידבק בו מכל מקום שהוא ♦ י"ב תיבות שבק"ש כנגד י"ב שבטים שבד' דגלים - ד' אותיות שם הוי"ה, שיש בהם י"ב צירופים ♦ ק"ש עד ג' שעות - כנגד מחנה יהודה הסמוך למשכן למזרח השמש ♦ ישראל נקראים יהודים ע"ש יהודה ♦ תקופת ניסן כנגד יהודה, ובה עיקר התגלות האלוקות והאמונה לכל השנה ♦ ג' שעות ראשונות כנגד תקופת ניסן, שבהם ממשיכים האמונה לכל היום

תיקון האיתערותא דלתתא והאיתערותא דלעילא.....י.

♦ ק"ש בערבית - זמנה כל הלילה, ובשחרית - רק בזמן קימה ♦ התגלות אלוקותו ית' בחי' זריחת האור, ובקיעת האור בשחרית - שנבקע הדעת ומאיר אורו ית' ♦ השי"ת ברא אור וחושך, משום שתענוג תמידי אינו תענוג ♦ החושך קודם לאור - לתקן בחי' כלי לאור ♦ ע"י החושך זוכים לקבל האור בהתחדשות יתירה ♦ בבוקר קוראים ק"ש בשביל גילוי האור, ובערב - לעשות הכלי לאורו ית' ♦ עיקר ההארה בלילה - באיתדל"ע, ועי"ז יש דינים - חושך, ובבוקר מתקנים האיתדל"ת ♦ פסח בחי' איתדל"ע, והספירה - כנגד מ"ט אותיות השבטים שעי"ז האיתדל"ת וזוכים לשבועות - חסד ♦ גאולת מצרים בלילה בחי' איתדל"ע ♦ התגלות האור בחי' נבואה ♦ לנביאי אוה"ע - הנבואה היא רק בלילה בחי' איתדל"ע ♦ כשהאיתדל"ת אינה בשלימות כראוי להתגלות הזאת - גם הצדיקים קיבלו הנבואה בלילה ♦ משה זכה לנבואה פב"פ ע"י שלימות האתדל"ת ♦ נביאכם ה" - באיתדל"ע, 'תמונת ה' ביט' - באיתדל"ת ♦ ביום - עיקר האור באיתדל"ת, ובלילה - עיקר האור באיתדל"ע, שעי"ז ימשך להשי"ת ♦ ההארה בפסח - באיתדל"ע כדי שנרדוף אחריו בימי הספירה, ונזכה בשבועות לגילוי באיתדל"ת ♦ זמן ק"ש כל הלילה - באיתדל"ע ♦ ק"ש בבוקר בחי' איתדל"ת - צריך זמן קבוע, בבחי' הזמן

התשובה ע"י חיבור האיתדל"ת והאיתדל"ע.....טז

• עיקר התשובה ע"י איתדל"ת, שזה הויכוח בין ישראל להשי"ת • ע"י התהלים - מ"ט שערי תשובה - שנמשך משער הנ' - מכניסים בישראל שיצעקו להשי"ת, ועי"ז נחשב כאיתדל"ת • צעקת השי"ת 'שובו אל' - ע"י שתצעקו 'השיבנו', שזה נתגלה רק ע"י שער הנ' • ע"י תהלים עיקר ההתחברות בין ישראל להשי"ת, בכלליות איתדל"ע ואיתדל"ת • צריכים להתפלל להשי"ת שיכין לבנו כדי שיקשיב אלינו • תהלים בחי' התבודדות שע"י אפשר לבקש מהשי"ת שנוכל לבקשו • דוד המע"ה הקים עולה של תשובה ע"י התהלים • ע"י התהלים זוכים לכלול מה שהשי"ת 'מושל באדם' - איתדל"ע, ו'צדיק מושל' - איתדל"ת

היחוד שבק"ש - כללות איתדל"ת ואיתדל"ע.....כ

• יחוד הק"ש ע"י התהלים שבפסוד"ז • י' הללויות כלולים מכל התהלים והמזמור האחרון כלליות דכלליות • הללויה - כלליות שם ושבח - איתדל"ת ואיתדל"ע • הללויה - נעוץ ראשו בסופו וסופו בראשו • צריך להלל בכל נשימה ונשימה על שזוכים להללו ית' • כפילת הפסוק 'כל הנשמה' - להללו על ההילול בעצמו • שמו ית' - איתדל"ע, וההילול - איתדל"ת, והללויה כולל שניהם יחד שזה עיקר היחוד • היחוד שבק"ש ש'ה' אלהינו בחי' איתדל"ת, 'ה' - בחי' איתדל"ע - 'אחד' • השי"ת מסתיר עצמו בשביל האיתדל"ת - שלא יהיה נהמא דכסופא • מעוצם הגשמיות קשה לנו להתעורר מעצמנו • עיקר התיקון ע"י התהלים שכולל איתדל"ת ואיתדל"ע, שע"י זוכה להתקרב אליו ית' עד לתיקון הכל

תיקון התשובה ע"י הדיבור.....כג

• האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב • מה המעלה שיש בתהלה לדוד כסדר הא"ב ויש בו תפלה על פרנסה, ומה השייכות ביניהם • ע"י בחי' הא"ב והתפלה על הפרנסה יזכה בוודאי לתשובה • עיקר התשובה ע"י הדיבור בחי' אמירת תהלים • הא"ב בחי' כלליות הדיבור • כל הפגמים הם בבחי' הכ"ב אותיות • עיקר התיקון ע"י הדיבור שמצדף האותיות • ע"י תהלה לדוד שבא"ב - כלליות הדיבור - יזכה להמשיך ע"ע קדושת הדבור וטובו ית', עד שיזכה לתקן הכל • הפרנסה מונעת מלשוב להשי"ת ע"י הדיבור • צריך להזכיר לעצמו האמת שכל הפרנסה רק ממנו ית' • אם לא יניח א"ע ליפול וידבר דיבורים תמיד להשי"ת, עי"ז ישוב בודאי להשי"ת • ע"י שיבטח בהשי"ת שיפרנסו יוכל למצוא כמה שעות לעסוק בתהלים והתבודדות • ע"י קדושת הדיבור וההזכרה שהפרנסה רק מאתו ית' - יזכה בוודאי לתשובה ולעוה"ב

כללות איתדל"ת ואיתדל"ע ע"י הארת שער הנ'.....כו

• ע"י השכל הקדוש הנמשך משער הנ' - ממשיכים ע"ע את הקדושה לילך בזה באמת • כל תקותנו על העצות שנמשכין מהתנוצצות משיח שמתנוצץ עכשיו ביותר • העצות נמשכים משער הנ', והם כלולים בתהלים - לצעוק תמיד להשי"ת • הגלות האחרון הכביד מאוד ואין שום עצה רק ע"י הדיבור להשי"ת בתפלה ובהתורה • מניעת הפרנסה - שער הנ' שבטומאה • דוד לא הזכיר הנו"ן דקד' - שלא יתגבר ביותר, רק ברמז שהסמיכה היא ע"י שידע שהפרנסה מהשי"ת • העשירות שיש לזה והעניות לזה - מצדקת 'ה' בכל דרכיו, והתקוה - ע"י שהשי"ת 'קרוב לכל קוראיו' • קוראים רות בשבועות - הולדת דוד המלך, ששבועות הוא ע"י התהלים, שע"י קיום התורה - עיקר קבלת התורה • עיקר ההתרחקות מתשובה - שצריך שנשוב אליו, וזה ע"י שיקחו דברים מהשי"ת וישבו אליו • ע"י תהלים בכוונה ישוב בוודאי להשי"ת, כי השי"ת רוצה רק את הרצון להאמת • כל עבודת ה' בבחי' הדלקת הנרות שהכל מאתו ית', וצריך רק את מעשה ההדלקה • נר המערבי הוא עדות שהכל מהשי"ת ואע"פ הוא רוצה את ההתעוררות שלנו • המנורה - כלל הארת התורה - נעשית ממקשה אחת, שהכל מאתו ית' אבל צריך לעשותה • משה נתקשה במעשה המנורה שנמשך משער הנ' • קטורת בחי' תשובה היא ע"י בחי' הדלקת המנורה - איתדל"ת ואיתדל"ע יחד • המנורה בסוד הגאולה - שהכל יהיה רק מהשי"ת לבד • ע"י התהלים והתבודדות ממשיכים שער הנ' על ז' קני המנורה - ז' שבתות תמימות, שע"י הגאולה

הלכות תפלה

הלכה א

טל וגשם נעשים מב' בחינות לימוד התורה..... לו

♦ הטל והגשם נעשה ע"י התורה שהיא תלויה בתפלה ♦ כשזוכה שתורתו עולה לשכינה - נעשה מזה שפע רוחני וגשמי - ימין ושמאל ♦ התורה שלא עולה לשכינה - נעשית ט"ל תורה או ט"ל מלאכות ♦ כשהלימוד עולה לשכינה - נעשה מזה גשמים - אמונה ♦ בחורף שעיקר הלימוד בלילה, אזי הלימוד עולה לשכינה ונעשה גשמים ♦ בקיץ שעיקר הלימוד ביום ואינו עולה כראוי - נעשה מזה טל ♦ הטל לא נעצר, אבל הגשם צריך לעוררו, כי נעצר כשהתורה לא עולה לשכינה ♦ הזכרת הטל וגשם בברכה ב' שאז נעשה ימין ושמאל ♦ מתחילים גשם בשמיני עצרת שאז הוא היחוד עם השכינה ♦ מתחילים טל במנחה של פסח שמתחיל בחי' התרחקות ♦ בקיץ - צריך לישן בלילה, כדי לשאוב מאויר התורות

הלכה ה

הארית האמונה בהתחדשות חדשה בכל יום

אָפְשֶׁר לְסַפֵּר לְעֶצְמוֹ מִיּוֹם לְחֻבְרוֹ וְכוּ'. וְעִנֵּין זֶה אִי אֶפְשֶׁר לְבָאֵר בְּפֶה וּמִכָּל שֶׁכֵּן בְּכַתָּב, כִּי הוּא לְכָל חַד כְּפוּם מִה דְמִשְׁעַר בְּלִבִּיה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב 'נֹדַע בְּשִׁעְרִים בְּעֵלְהָ אִי וְכוּ' [א]:

ק"ש - יסוד התורה והאמונה, לקבל ע"ע האמונה בכל יום

ב וְזֶה עֵקֶר בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא כָּלל וְיִסוּד כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה ב - שְׁתָּלוּי בְּאִמּוּנָה, שְׁאֵנוּ צְרִיכִין לְקַבֵּל עֲלֵינוּ אִמּוּנָתוֹ הַקְּדוּשָׁה בְּכָל יוֹם וְיוֹם.

עיקר המצוה לקבל ע"ע האמונה מחדש

וְעֵקֶר הַמְּצוּהָ בְּכָל יוֹם הוּא לְהַכִּין עֶצְמוֹ וְלְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל כַּחוֹ וּכְוִנָתוֹ [ב] שֶׁיִּקְבַּל עַל עֶצְמוֹ הָאִמּוּנָה הַקְּדוּשָׁה מְחֻדָּשׁ, בְּבִחִינַת

א עִנֵּין קְרִיאַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם עָרֵב וּבֹקֵר:

גדולת הבורא - א"א לספר כלל, רק כפי מה דמשער בלבו

עַל פִּי מַה שֶׁשִּׁמְעֵתִי מִפִּי אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל וְנִדְפַס מִזֶּה בְּלִקּוּטִים שְׁאֲצַל הַמְּעַשִׂוֹת (שיחות הר"ן אות א), שְׁאֲמַר שְׁגִדְלַת הַבּוֹרָא יִתְבַּרֵךְ שֶׁמֵּאִיר לְאָדָם הַשְּׁלָם בְּלִבּוֹ - אִי אֶפְשֶׁר לְסַפֵּר לְחֻבְרוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם 'כִּי אֲנִי יְדַעְתִּי כִּי גְדוֹל ה'' וְכוּ' 'אֲנִי יְדַעְתִּי דִּיקָא ('אִיף וְיִיס', וְדַחַק מְאֹד תִּבַּת 'אִיף'), כִּי אִי אֶפְשֶׁר לְסַפֵּר לְחֻבְרוֹ כָּלל.

וְאֶפְלוֹ הָאָדָם לְעֶצְמוֹ - אֵינוּ יָכוֹל לְסַפֵּר מִיּוֹם לְחֻבְרוֹ, דְּהֵינּוּ הַהִתְנוּצְצוֹת וְהַהֲאָרָה שֶׁמֵּאִיר בְּדַעְתּוֹ בְּאִיזָה יוֹם - אִי

ובריטב"א שם: בא חבוקוק והעמידה על אחת. שהמקיים אותה מקיים כל התורה, והיא האמונה בשם כראוי בקבלת אלהותו ויחודו ועול מלכותו, כדרך שנצטוינו בפרשת קריאת שמע שכוללת כל התורה, והיינו דכתיב 'וצדיק באמונתו יחיה' - כדרך שנאמר בכל המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

א. זוהר וירא קג: אלא ודאי נודע בשערים בעלה דא קודשא בריך הוא דאיהו אתידע ואתדבק לפום מה דמשער בלביה כל חד כמה דיכיל לאדבקה ברוחא דחכמתא, ולפום מה דמשער בלביה הכי אתידע בלביה. ב. ראה מכות כד: בא חבוקוק והעמידן על אחת שנאמר 'וצדיק באמונתו יחיה'. ע"כ.

הארות

[ב] והיינו שכפי שהתבאר שיש התנוצצות אלוות מיוחדת לכל יום ויום, ואף על פי שאינה באה על ידי השגתנו והבנתנו, כי אי אפשר לדבר מזה כלל, אבל אנו צריכים להכין עצמנו ולהשתדל בכל כוחנו לקבל את האמונה מחדש.

[א] ובשיחה הזו מתבאר, א. כי התנוצצות האלוות היא למעלה מכל הבנה ודיבור. ב. שהיא הארה מיוחדת לכל אדם בפרטות, ואינו יכול לספר בזה לחבירו כלל. ג. שהיא הארה מיוחדת לכל יום ויום בפני עצמו. וכפי שהולך ומבאר את כל זה.

קדם עקר היחוד - שבזו מעוררים את לבבו וליבב כל ישראל שיטו אונם וישמעו היטב מה שמספרין להם חדשות גדולות ונפלאות, בבחינת מה שדרשו רבותינו ז"ל (ברכות טו) על תבת 'שמע' - 'השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיה', הינו הט אונך ולבך ושמע היטב מה שאתה מוציא מפיה שהוא ה' אלקיננו ה' אחד, כי אף על פי שאנו חזקים באמונה מכבר משנים קדמוניות, כי ירשה היא לנו מאבותינו הקדושים^ה, אף על פי כן אין זה הדבר ישן חס ושלום, כי באמת הוא בכל יום ויום חדש לגמרי, כי אין יום דומה לחברו ואי אפשר לספר אפלו לעצמו מיום לחברו פנ"ל, כי 'לגדלתו אין חקר', וכל חד כפום מה דמשער בלביה - צריך להטות אונו בכל יום למה שאומר, כדי שלא יהיה בעיניו כדיוטגמא ישנה וכו' פנ"ל.

צריך להודיע את אמונתו ומלכותו

וזה בחינת (תהלים קמה) 'להודיע לבני האדם גבורותיו' - שצריך לבני האדם להודיע בודאי בכל יום ובכל עת גבורותיו וכבוד הדר

קדשים לבקרים רבה אמונתך, וכמו שדרשו רבותינו ז"ל 'אשר אנכי מצוה היום' - 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, שלא יהיו בעיניך כדיוטגמא [כתב ציווי המלך] ישנה אלא כחדשה'. ועקר מקרא זה נאמר לענין קריאת שמע, כי צריך לפשפש עצמו באמונה ולראות ולקבל על עצמו האמונה בכל יום מחדש.

מדוע אומרים תבות 'שמע ישראל'

וזה בחינת 'שמע ישראל' - שמתחילין באלו השתי תבות אמונת היחוד, ולכאורה היה די בקבלת אמונת היחוד לומר רק 'ה' אלהינו ה' אחד' - שנה העקר, ולמה אומרים מקדם אלו השתי תבות 'שמע ישראל'.

'שמע ישראל' - שתשמע דבר חדש -

התחדשות האמונה שבכל יום

אך באמת זה עקר שלמות האמונה, כי כשרוצים להודיע דבר חדש ונפלא - אומרים שמע נא מה שאדבר ואספר לך חדשות גדולות נוראות ונפלאות, וזה בחינת אלו השתי תבות 'שמע ישראל' שאומרים

וכן ספר רבינו ז"ל משמו והזכיר גם כן תבת 'אלטער' כמה וכמה פעמים עד שסיים 'אלטער גאט'.

וכונת רבנו ז"ל היתה מבוארת שרצה להכניס בנו אמונה בפשיטות שצריך להאמין בהם יתברך שהוא קדמון לכל הקדמונים, עתיק דעתיקי, ואמונתו ירושה לנו מקני זקנינו אבותינו הקדושים, והדברים מובנים קצת למי שזכה לשמעם מפיו הקדוש, וגם עכשיו יכולין להבין מהם קצת. והיה דרך רבנו ז"ל לספר ענין זה של הבדחן כמה וכמה פעמים לפני כמה אנשים. ובכל פעם כשספר זאת היה חוזר תבת 'אלטער אלטער' כמה וכמה פעמים, והדברים עתיקים.

א. על פי לשון רביה"ק בתורה ה תנינא: העיקר הוא האמונה, וצריך כל אחד לחפש את עצמו ולחזק את עצמו באמונה. ע"כ. והוא לקמן אות ה. ד. ראה ליקו"מ סי' סב: כי האמונה מתחדשת אצל האדם בכל בוקר, בחינת (איכה א) חדשים לבקרים' וכו'.

ה. עיין חיי מוהר"ן אות תיג: פעם אחת ספר מבדחן אחד שהיה בלמברג, שבתוך דברי בדחתו בחרוזים ונגונים כדרך הבדחנים, ענה ואמר 'דער אלטער אלטער אלטער גאט [-השם יתברך העתיק עתיק דעתיקין]. וחזר רבינו ז"ל תיבת 'אלטער' כמה פעמים, כמו הבדחן שהיה גיל להזכיר תיבת 'אלטער' כמה וכמה פעמים.

מִלְכוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לח) 'אֲב לְבָנִים יוֹדִיעַ אֶל אֲמֹתָךְ, יוֹדִיעַ דִּיקָא [שהוא מודיע

דבר חדש], כִּי נִפְלְאוֹת הָאֱמוּנָה מִתְחַדֶּשֶׁת בְּכָל יוֹם כִּנְ"ל:

כי הוא לכל חד כפום מה דמשער בלבה - יכול להתפלא ולזחול ולרעוד מהתנוצצות אמתת האמונה הקדושה בכל עת מחדש, אשר אנו זוכין להאמין בחי החיים, בהיחיד נצחי הקדמון, הבורא הכל בחסדו, יתברך ויתעלה שמו לנצח.

ובזה יכול כל אדם שבעולם להחיות את עצמו באיזה מדרגה שהוא, כי מלכותו בכל משלה, ובפרטיות אתה בני חביבי אשר אני ידעתיך, וכבר ספרת לי הרבה במכתבך, אך איך שהוא חזק וחזק לקבל דברי אלה לחזק את עצמך ולשמח את נפשך בכל עת בהאמונה הקדושה, אשר זכינו להיות מזרע ישראל ולהאמין בו יתברך ובתורתו הקדושה ובצדיקיו האמתיים, ותרגיל עצמך לשמוח בזה בכל יום ובכל עת מחדש, ותכניס בלבך היטב ותזכור היטב מה שאנו אומרים בכל יום ויום 'אשרינו, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו, אשרינו וכו', כי כמה אנשים אומרים זאת בכל יום, ואינם יודעים מחייהם ומשמחתם הגדולה, ואף על פי כן הם גם הם חיים רק מזה, כי רק זאת חיינו וקיומנו, כמו שאומרים 'כי הם חיינו ואורך ימינו', אך מה טוב ויפה מי שמשדל על-כל-פנים לידע מחייו, שידע שאין שום חיות וטוב אמתית כי אם האמונה הקדושה שזכינו כלנו מקטן ועד גדול, ובין שיהיה ממון ובין לאו, סוף כל סוף הזמן והימים עוברים כצל עובר, ולא ישאר כי אם חיות האמונה הקדושה שזה החיות יתקים לעד ולנצח, כמו שאומרים 'ומלכותו ואמונתו לעד קימת' וכו'.

ובכל מה שעובר על האדם בגוף ונפש וממון, בין טוב וכו' - צריך לידע שמלוכש שם חיות האמונה הקדושה שמקיימת הכל, וצריך להטות לבו היטב לזה, וצריך לקיים ולקבל על עצמו בכל עת פסוק 'שמע ישראל' שפרשו שמע היטב בכל דבר שבעולם שמלוכש שם אחדותו יתברך, וכמו שמפרש אחר-כך בפרשה זאת 'ואהבת וכו' בכל לבבך וכו' בשבתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך' וכו', דהינו בכל מה שעובר על האדם צריך לשמוע היטב משם אמונת יחודו יתברך, כי מכל הדברים שבעולם יכולין לדבק את עצמו בהשם יתברך כמו שכתב אדוננו מורנו ורבנו ז"ל בכמה מקומות.

ו. עיין עלים לתרופה (מיום ג' צו תקצ"א): ודע בני זכור היטב כי האדם לא בא לזה העולם כי אם להאמין בהשם יתברך, ובשביל זה נברא האדם וכל העולם ומלואו התלויים בו, כמו שכתוב 'וכל מעשהו באמונה', וצריך האדם לחדש עצמו בתשוקת האמונה בכל יום ובכל עת, כי אף-על-פי שהאמונה ירושה היא לנו מאבותינו, וזה עיקר האמונה - לסמוך על אבותינו הקדושים ולילך בדרכיהם, אף על פי כן צריכין להמשיך על עצמו האמונה הקדושה בכל יום ויום מחדש, ולהכניס כל לבו ונפשו ולהגדיל דעתו בזה בכל יום מחדש, כמו שכתוב בפרשת שמע 'אשר אנכי מצוך היום על לבבך', ודרשו רבותינו ז"ל 'בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, שלא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין האדם סופנה, אלא כחדשה', וזה נאמר בפרשת קריאת שמע דיקא, כי עיקר ענין זה נאמר על האמונה הקדושה שהוא כלל ויסוד כל התורה כולה.

והנה באלו הימים שלח ה' בלבי שזהו מה שאנו אומרים בקבלת אמונת יחודו יתברך - אומרים תחלה אלו השני תבות 'שמע ישראל', ולכאורה היה די לומר העיקר היחוד שהוא ה' אלקינו, ה' אחד, ולמה לנו להתחיל מקודם באלו השני תבות 'שמע ישראל'.

אך אלו השני תבות באים לעורר לב האדם שיטה אזנו ולבו היטב היטב למה שהוא אומר, ושיהיה בעיניו חדש לגמרי בכל עת, ועל-כן אומרים תחלה 'שמע ישראל', כי כשמשיעין דבר חדש - אומרים תחלה שמע היטב מה שאספר לך, וזהו בחינת אלו השני תבות 'שמע ישראל' שאומרים קודם אמונת היחוד - לעורר לב ישראל שיטו אזנם ולבם היטב לשמוע מה שאומרים, שיהיה בעיניהם כחדשים דיקא, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל על פסוק זה, 'שמע' - 'השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיק', הינו הטה אזניך ושמע היטב היטב מה שאתה מוציא מפיק, ולא יהיה בעיניך כדבר ישן חס ושלום, אף-על-פי שיסוד האמונה ישנה מכבר מאבות אבותינו הקדושים, וזה עיקר האמונה, אף על פי כן אתה צריך לשמוע ולקבל בלבך האמונה בכל יום מחדש. וענין זה אי אפשר לבאר לא בכתב ולא בעל-פה,

התחדשות מעשה בראשית ע"י המאורות -
בשביל התגלות האמונה מחדש בק"ש

ג וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁקִּבְּעוּ בְּרַפְתְּ הַמְּאֹרֹת
בְּקִרְיַת שְׁמַע, כִּי הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ מְחַדָּשׁ
בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
- שֶׁבְּבִקְרֵי הַחֲמָה זֹרַחַת וּבְעֶרְבֵי שׁוֹקֶעַת
וְגֹלְלֵל אֹר מְפַנֵּי חֲשָׁךְ וְחֲשָׁךְ מְפַנֵּי אֹר,
וְהַפֵּל בְּשִׁבִיל הַתְּגִלּוֹת הָאֱמוּנָה מְחַדָּשׁ

בְּכָל יוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם וְכַנְּל, וְעַל כֵּן
צָרִיכִין לוֹמַר קִרְיַת שְׁמַע בְּכָל יוֹם וְיוֹם
עֶרְבֵי וּבִקְרֵי - כְּדֵי לְקַבֵּל עֲלֵיו הָאֱמוּנָה
מְחַדָּשׁ בְּכָל יוֹם כְּפִי אוֹתוֹ הַיּוֹם, כִּי עֵקֶר
חֲדוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם - הוּא
רַק בְּשִׁבִיל זֶה כְּדֵי לְגַלּוֹת אֶלְקוּתוֹ בְּכָל
יוֹם מְחַדָּשׁ עַד יִפְרִיּוּ אוֹתוֹ כֹּל יוֹשְׁבֵי
תְּבֵל וְכוּ':

מהדברים שהתבארו עד כה:

- א. גדולת הבורא ית' שמאיר בלב האדם - אינו יכול לספר מזה כלל.
- ב. וגם האדם לעצמו אינו יכול לספר מזה ליום לחבירו, רק כל חד כפום מה דמשער בליביה.
- ג. צריך לקבל האמונה בכל יום מחדש בקריאת שמע.
- ד. 'שמע ישראל' - היינו שתשמע ותאזין דבר חדש ונפלא, את ההתגלות האלוקות החדשה של אותו היום.
- ה. ברכת המאורות שייכת לקריאת שמע, כי כל חידוש מעשה בראשית שבכל יום - הוא בשביל התגלות האמונה שבכל יום מחדש, שמקבלים אותה בקריאת שמע.

ז. עיין ליקו"ה הל' ברכת הריח הל' ד, לב: כי באמת שלמות האמונה צריכין להמשיך על עצמו בכל יום ויום מחדש, כי הקדוש ברוך הוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. ואין יום דומה לחברו, כי הקדוש ברוך הוא חידש את העולם יש מאין המוחלט, בשביל לגלות אלוקותו ואדנותו, כדי שידעו שיש מחדש - בורא הכל, שזה עיקר התכלית של הבריאה כידוע, כי עיקר הבריאה היתה בגין דישתמודעין ליה כמו שאיתא בזהר הקדוש, אבל ה' יתברך רצה שיהיה בחירה להאדם, שבשביל זה נבראו כל העולמות - בשביל האדם הבעל בחירה כידוע, על כן העלים מדעת האדם שלא יוכל להשיג ולהבין בדעתו חידוש העולם, כדי שיתחזק באמונה, שזה עקר הנסיון והבחירה של האדם, כי עיקר קיום כל התורה והמצוות תלויים באמונה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מכות כד) 'בא חבוקוק והעמידן על אחת' צדיק באמונתו יחיה". וכמו

שכתוב 'כל מצוותיך אמונה', כי שם עיקר הבחירה. ועיקר היא אמונת חדוש העולם, כי עיקר התחזקות האמונה צריכין במה שאי אפשר להבין בדעת בשום אופן, וזהו בחינת אמונת חידוש העולם, כי חידוש העולם אי אפשר להבין בדעת בשום אופן, אדרבא מי שרוצה לכנס בענין זה לחקור ולהבין בדעתו - יפול לקשיות ומבוכות גדולות, עד שיוכל לבוא לאפיקורסית גמור רחמנא לצלן, כמו כל האפיקורסים שנפלו לאפיקורסית שלהם על ידי שכלם ודעתם שרצו להבין בדעתם, על כן צריכין להתחזק רק באמונה וכמבואר בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים, וזה עיקר הנסיון והבחירה של אדם, כי הכל תלוי באמונה כנ"ל.

וה' יתברך רוצה להיטיב לבריותיו, על כן הוא מסיבות מתהפך בתחבולותיו ומזמין לכל אדם בכל יום תמיד מחשבה דבור ומעשה באופן שיזכה על ידי זה להתחזק באמונה יותר, וזה בחינת חידוש

התחדשות האמונה כפי הזמן והאדם

י"ב חדשים וי"ב שעות היום וי"ב שבטים - כלולים בק"ש

היום - שָׁהֵם כָּלֵל הַזְּמַן, וְכֵן כָּל הַשָּׁנִים עָשָׂר שָׁבָטִים שָׁהֵם כָּלֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - כְּלָם כְּלוּלִים בְּקִרְיַאת שְׁמַע.

ד וְזֶה בְּחִינַת מֶה שֵׁשׁ שָׁתִּים עֲשָׂרָה תְּבוּת בְּפִרְשֵׁת שְׁמַע וּבְרוּךְ שֵׁם וְכוּ' - כְּנֶגֶד שָׁנִים עָשָׂר שָׁבָטִים כְּמוּבָא בְּסִימָן לו', וְכֵן הֵם כְּנֶגֶד שָׁנִים עָשָׂר חֲדָשִׁים וְשָׁתִּים עֲשָׂרָה שְׁעוֹת הַיּוֹם - כְּנֶגֶד שָׁנִים עָשָׂר צְרוּפֵי הוּי"ה, כִּי כָּל הַשָּׁנִים עָשָׂר חֲדָשִׁים וְכָל שָׁתִּים עֲשָׂרָה שְׁעוֹת

התנוצצות האלוקות היא לכ"א כפי אחיזתו ב"ב שבטים

דְּחִינּוֹ שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שָׂרֵשׁ מִיָּחַד בְּשָׁנִים עָשָׂר שָׁבָטִים -

שכופר בזה חס ושלום הוא האפיקורס הגמור שגרוע מעובדי כוכבים ומשומד, ומצוה להורידו ולא להעלותו, ומצוה להרגו ביום הכפורים ובשבת ולקרעו כדג ומגבו, ואין גרוע בעולם ממנו, וזה פשוט לכל המאמינים בה' יתברך ובתורתו הקדושה. ועל כן קודם קריאת שמע שהוא אמונת היחוד שהוא אמונת חדוש העולם - אומרים מקודם ברכת המאורות שמדברים בשבח הבריא, שה' יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, וה' יתברך עושה חדשות בכל עת, כמו שאומרים 'פועל גבורות עושה חדשות וכו' אדון הנפלאות המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית' וכו'. ואחר כך אומרים קריאת שמע שהוא אמונת היחוד שהוא אמונת חידוש העולם כנ"ל, כי אמונת חידוש העולם צריכים להמשיך על עצמו בכל יום מחדש כפי חידוש מעשה בראשית שבכל יום כנ"ל וכו'.

וזה שאומרים בקריאת שמע 'והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום' וכו' - שבכל יום ויום יהיה בעיניך כחדשים, כי קריאת שמע שהיא אמונה צריכה שתהיה בכל יום כחדשה בחינת 'חדשים לבקרים רבה אמונתך' כנ"ל, כי האמונה הקדושה צריכה להמשיך על עצמו בכל יום מחדש - להתחזק באמונה שלמה בהתחזקות יותר בכל יום מחדש כפי חידוש מעשה בראשית שבכל יום, שהכל בשביל להמשיך האמונה בעולם בכל יום מחדש כנ"ל. ע"כ. וע"ע בהל' תחומין הל' ה, ה. ובהל' נזיקין הל' ה, כה.

מעשה בראשית שבכל יום, כי הקדוש ברוך הוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ועושה נפלאות בכל עת, וכמה וכמה שנויים שנעשים בעולם בכל יום ובכל עת ובכל שעה, ואין יום דומה לחברו, והכל בשביל לגלות האמונה הקדושה בכל פעם בהתגלות יותר, דהינו אמונת חדוש העולם שהיא יסוד הכל, שבשביל זה ה' יתברך מחדש חידוש מעשה בראשית בכל יום, כדי להמשיך בכל יום אמונת חידוש העולם בהתגלות יותר, וזה בחינת 'חדשים לבקרים רבה אמונתך' - שהאמונה הקדושה מתחדשת ומתחזקת בכל יום כפי חידוש מעשה בראשית שבאותו היום. ע"כ.

ושם באות מ: ועל כן קדמו ברכת המאורות קודם קריאת שמע, אף על פי שאין להם שייכות לברכת קריאת שמע לכאורה, כמבואר הקושיא הזאת בפוסקים, אך על פי הנ"ל מבואר כי קריאת שמע שהוא אמונת היחוד, שהוא אמונת חידוש העולם, כי בודאי אי אפשר להאמין ביחודו יתברך כי אם כשמאמינים בחדוש העולם - שה' יתברך יחיד קדמון לכל, וחידש את העולם ברצונו יש מאין, ומי שאין מאמין חס ושלום בחידוש העולם - הוא כופר בכל, כופר גמור באלקי ישראל שאין כפירה גדולה מזו (ואף על פי שיש ממחברי ספרי החקירות שכתבו שאמונת חידוש העולם אינו מהעיקרים, הבל יפצה פיהם, ואין צורך לסתור טעות כזה, כי כל מאמין באמת יבין מאליו שאמונת חידוש העולם הוא אמונת היחוד והוא יסוד כל התורה כולה, ובשביל זה פתח משה רבנו את התורה בחידוש העולם, כמו שכתבו 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', ומי

רַבְנוּ ז"ל בְּתַחֲלַת הַתּוֹרָה 'תִּקְעוּ' (לקוטי תניינא סימן ה) שְׁצִרִיכִין לְפִשְׁפֹּשׁ אֶת עֲצָמוֹ וּלְחַפֵּשׂ אֶת עֲצָמוֹ בְּאִמּוּנָה הַקְדוּשָׁה עִין שָׁם ט.

בכל מדרגה - יכול להרגיש אלוקותו מחדש
ע"י שיטה אזנו לדבריו

כי כָּל אָדָם בְּאִיזָה מִדְרָגָה שֶׁהוּא - אֶפְלוּ בְּדִיּוּטָא הַתַּחְתּוֹנָה - יְכוּל לְהַרְגִישׁ בְּלָבוֹ אֱלֹקוֹתוֹ מִחֲדָשׁ אִם יֵשֶׁה אֲזָנוֹ וּלְכַבּוֹ הֵיטָב לְמָה שֶׁהוּא מוֹצִיא מִפִּיּוֹ.

'בכל לשון' מלשונות הגוים - תשמע את אלוקותו וְזָהוּ בְּחֵינֵת (ברכות ג) 'שָׁמַע' - בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאֲתָהּ שׁוֹמֵעַ, שֶׁהֵם כֻּלָּל הַשְּׁבָעִים לְשׁוֹנוֹת שֶׁבָּהֶם נֶאֱחָזִים כָּל הַתְּאוּוֹת וְהַמְדוּת רְעוֹת פִּדּוּעַ, הֵינּוּ כְּכֹל לְשׁוֹן מְלִשׁוֹנוֹת הַגּוֹיִם שֶׁאֲתָהּ שׁוֹמֵעַ, כִּי כָּל עֲנִינֵי חוֹל וּמַחֲשָׁבוֹת חִיצוֹנִיּוֹת וְתְאוּוֹת וְהִרְהוּרִים שְׁעוֹבְרִים עַל הָאָדָם - כְּלָם הֵם בְּחֵינֵת לְשׁוֹנוֹת הַעוֹבְרֵי כּוֹכָבִים, כִּי מִשָּׁם הֵם נִמְשָׁכִין, וְהִזְהִירוּנוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁבְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאֲתָהּ שׁוֹמֵעַ - שֶׁתִּשְׁמַע מִשָּׁם אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזָה בְּחֵינֵת שָׁמַע - בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁאֲתָהּ שׁוֹמֵעַ, שֶׁבְּכָל לְשׁוֹן מְלִשׁוֹנוֹת הָעַמִּים שֶׁאֲתָהּ שׁוֹמֵעַ שֶׁהֵם כֻּלָּל

בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתוֹת שְׁלֵהֶם, שֶׁהֵם כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה אוֹתוֹת שֶׁבְּשִׁנֵּי פְּסוּקִים אֱלוֹהִים כְּמוֹבָא בְּסִימָן הַנ"ל, וְכַפִּי אֲחִיזְתּוֹ בְּקִדְשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטֵי י"ה - בֵּן מִתְנוּצֵץ לוֹ אֱלֹקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלָבוֹ.

כל הימים והשעות כוללים בק"ש, וצריך לקבל
אמונתו בכל יום מחדש

וְבֵן כָּל הַיָּמִים וְהַשָּׁעוֹת שֶׁכְּלוּלִים בְּשָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשִׁים וּבְשָׁתִּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הַיּוֹם - כְּלָם כְּלוּלִים בְּאֱלוֹ הַשְּׁנַי פְּסוּקִים שָׁמַע וּכְרוּךְ שָׁם וְכוּ'. וְכֹל אֶחָד כְּפִי אֲחִיזְתּוֹ בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטֵי י"ה וְכַפִּי אוֹתוֹ הַיּוֹם - צָרִיף לְקַבֵּל עָלָיו אֱמוּנָתוֹ וְיַחּוּדוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִחֲדָשׁ, כִּי אֵין אָדָם דוֹמֵה לְחֶבְרוֹ וְאֵין יוֹם דוֹמֵה לְחֶבְרוֹ כַּנ"ל (אות א), וְעַל כֵּן אָנוּ מְזַהְרִים 'בְּכָל יוֹם יִהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כְּחֲדָשִׁים' וְכַנ"ל:

צריך להכניס בלבו את האמונה מחדש בכל יום
ה וְכֹל אָדָם צָרִיף לִילֵף בְּזֵה וּלְקַיֵּם זֹאת - לְהַשְׁתַּדֵּל וּלְהַכְיִין עֲצָמוֹ לְהַכְנִיס בְּלָבוֹ הָאֱמוּנָה הַקְדוּשָׁה בְּכָל יוֹם מִחֲדָשׁ, כִּי זָהוּ עֶקֶר וְיִסוּד וְכֻלָּל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ, וְכִמּוֹ שֶׁאָמַר

ח. ולקמן ביאר ענין המ"ט אותיות שבקריאת שמע.
ט. ועיין שם בהמשך התורה: כי עיקר גידול האמונה הוא בבחינת (תהלים צב) 'ואמונתך בלילות', דהינו כל מה שנדחה והולך חלק מהלילה ונתקרב אל אור היום - נתגדל האמונה ביותר, וכן הולכת ונגדלת מעט מעט כפי מה שנדחה מהלילה ונתקרב יותר אל היום, עד שבאור היום אז נתגדל האמונה בשלמות בבחינת (איכה א) 'חדשים לבקרים רבה אמונתך'.

הארות

[ג] שאחרי שביאר כי התגלות אלוקותו היא בכל יום מחדש לפי האדם ולפי הזמן, מבאר עכשיו כי בכל זמן ומדרגה שהוא, גם אם הוא בדיוטא התחתונה ר"ל, גם שם הוא יכול למצוא את אלוקותו מחדש שמתגלית כפי האדם וכפי הזמן, וכפי דרגתו של אותו היום והזמן שנמצא בו אותו האדם.

פי שעובר על האדם מה שעובר פאשר יודע
בנפשו - אף על פי כן השם יתברך עושה
את שלו בחסדו הגדול והנפלא, כמו שכתוב
(תהלים קלו) 'לעושה נפלאות גדולות לבדו פי
לעולם חסדו', והוא 'מחדש בטובו בכל יום
תמיד מעשה בראשית' ומאיר לעולם כלו
בכבודו בכל יום מחדש - התגלות אלקותו.

בכל מה שעובר עליו - יזכיר א"ע בהש"ת,
ועי"ז וכל לידבק בו מכל מקום שהוא

ועל כן בכל מה שעובר על האדם - צריך
לזכור את עצמו בכל עת בו יתברך
ולזהזכיר את עצמו שהוא איש ישראל
ומאמין באלקים חיים ומלך עולם אלו, וכמו
שכתוב (וינה ב) 'בהתעטף עלי נפשי - את
ה' זכרתי', ואז יוכל לדבק את עצמו בו
יתברך מכל מקום שהוא, וכמו שאמר
אדוננו מורנו ורבנו ז"ל שבכל מקום יכולין
להיות סמוכין אליו יתברך - אפלו בשאול
תחתיות חס ושלו, וכמבאר מזה בדבריו
ז"ל בכמה מקומות (סי' ו. לג, ועוד), וצריך
לזהר לילך בזה כל אדם שבעולם, פי הוא
יסוד הכל יא:

התאוות ועסקי חול וכו' - תשמע משם
אמונתו הקדושה שהוא 'ה' אלהינו ה' אחד',
והבן היטב.

ע"י 'השמע לאזניך' - תזכה לשמוע את
אלוקותו 'בכל לשון'

נמצא ששני הפרושים שדרשו רבותינו ז"ל
על תבת שמע - שניהם עולים בקנה
אחד, פי דרשו לענן שצריך להשמיע
לאזניו וכו' 'שמע' - 'השמע לאזניך מה
שאתה מוציא מפיה', וגם דרשו לענן שמתר
לומר קריאת שמע בכל לשון 'שמע' - 'בכל
לשון שאתה שומע', ושניהם עולים בקנה
אחד, הינו 'שמע' - 'השמע לאזניך מה
שאתה מוציא מפיה', שתטה אזניך ולברך
היטב בכל יום למה שאתה מוציא מפיה
ויהיה בעיניך כחדש פנ"ל, ואז תוכל לשמע
אמונתו ואלקותו יתברך מכל לשונות
העובדי כוכבים, בבחינת 'שמע' - 'בכל לשון
שאתה שומע' וכנ"ל.

אע"פ שעובר על האדם - השי"ת עושה את
שלו ומחדש בכל יום מעשה בראשית

פי 'ה' ער הנה לא ינום ולא יישן, ואף על

י. פירש רש"י שהוא לשון עייפות הנפש. וכעין זה פירש המצודת דוד: **בהתעטף** - כשהיה נפשי שעלי
מעוטף ומעונה זכרתי את ה' להתפלל לפניו.
יא. עיין בסוף דברי העלים לתרופה שהובא בהערה לעיל.

הארות

ההארה שהשי"ת עושה מעצמו בכל יום תמיד,
'מאיר לעולם כולו בכבודו' מעצמו באיתערותא
דלעילא [וכמו שמבאר על זה לקמן (אות ז) את
ענין ההארה שבאיתערותא דלעילא] ועל ידי זה
הוא יכול לדבק אליו ית' בכל זמן שהוא, ובכל
מה שיעבור עליו.

[ד] היינו שמאחר שהשי"ת עושה את שלו תמיד
ומחדש בטובו תמיד את התגלות אלוקותו, על כן
בכל מה שיעבור עליו אינו יכול להסתיר את הארת
והתגלות אלקותו ית', כי מכיון שהתגלות אלקותו
אינה מושגת בדת, רק היא באה למעלה מהדעת
עד שאי אפשר לספר מזה כלל, ולכן על ידי

י"ב תיבות שבק"ש כנגד י"ב שבטים שבד' דגלים - ד' אותיות שם הוי"ה, שיש בהם י"ב צירופים

ו ועל כן זמן קריאת שמע של שחרית עד רביע היום שהוא שלש שעות, כי כבר אמרנו (באות ד) ששתיים עשרה תבות של קריאת שמע הם כנגד שנים עשר חדשים, שהם בחינת שתיים עשרה שעות היום, שהם כנגד שנים עשר צרופי הוי"ה כמוכא, והם בחינת שנים עשר שבטי י"ה, ושנים עשר שבטים הם בחינת ארבעה דגלים, וכנגדם הם ארבע תקופות השנה, וכל זה כנגד שנים עשר צרופי הוי"ה הנ"ל שהם כלולים בארבע אותיות השם.

ק"ש עד ג' שעות - כנגד מחנה יהודה הסמוך למשכן למזרח המשמש

ועל כן נחלק היום לארבעה חלקים, ועקר קריאת שמע עד רביע היום שהוא שלשה שעות - כנגד דגל מחנה יהודה שכלול משלשה שבטים שהיה חונה סמוך למשכן ששם עקר התגלות אלקותו. ועל כן היה חונה קדמה מזרחה, כי הוא נגד שלש שעות הראשונות שאז מתחיל זריחת השמש ממזרח.

ישראל נקראים יהודים ע"ש יהודה

ועל כן כל ישראל נקראים יהודים - על שם

יהודה, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה יג) שעקר אמונתנו נקרא על שם יהודה י, כמו שאמרו על פסוק 'איש יהודי' - כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי¹⁴, כי עקר התגלות האמונה הוא במשכן - ששם היה חונה בסמוך לו דגל מחנה יהודה.

תקופת ניסן כנגד יהודה, ובה עיקר התגלות האלוקות והאמונה לכל השנה

וזהו גם כן בחינת תקופה הראשונה שהוא תקופת ניסן שכלול משלשה חדשים שהם ניסן אייר סיון - שבהם עקר זריחת והתגלות האמונה שהתחיל השם יתברך לגלות ולהאיר בנו בהארה גדולה בניסן על ידי האותות והמופתים וההתגלות נפלא בפסח ביציאת מצרים, ואחר כך ספרים מ"ט ימי הספירה שהם הכנה לקבלת התורה, שהם כנגד מ"ט אותיות שבקריאת שמע שהם כנגד מ"ט אותיות השבטים, ואחר כך זוכין בסיון בחדש השלישי לקבל התורה בשבועות - שהיא עקר התגלות האמונה, כמו שכתוב [במתן תורה] (שמות כ) 'אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וכו', נמצא שעקר התגלות האמונה הוא בבחינת דגל מחנה יהודה, ובשלשה חדשים הראשונים שבהם יציאת מצרים וקבלת התורה, ומשם מאיר האמונה לכל ישראל ולכל השנה כלה.

אחרי נקראין על שמך, אין אדם אומר ראובני אנה, שמעוני אנה, אלא יהודי אנה.

יב. עיין בראשית רבה צח, ו: 'הודה אתה יודוך אחיך וכו', אמר רבי שמעון בן יוחאי יהיו כל

האדות

כן מובן כי כל שם יהודי שישאל נקראים בזה כי הם כופרים בעבודה זרה, וזה בעצמו נקרא על שם יהודה, הרי שכל אמונתנו נקרא על שם יהודה.

[ה] היינו שפשוט הפסוק 'איש יהודי' פירושו הוא שבא משבט יהודה [כמבואר שם בגמ']. וחז"ל דרשו על זה שהוא נקרא יהודי על שם שכפר בעבודה זרה, ואם

ג' שעות ראשונות כנגד תקופת ניסן, שבהם
ממשיכים האמונה לכל היום
וּכְנָגְד זֶה עֵקֶר הַמְשַׁכֵּת הָאֲמוּנָה בְּכָל יוֹם
בְּקִרְיַת שְׁמַע - הוּא בְּרִבְעֵי יוֹם

הָרֵאשׁוֹן דִּיקָא שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת,
שֶׁהֵם פְּנֵגְד דְּגַל הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא מַחְנֶה יְהוּדָה,
וּכְנָגְד שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁהֵם נִסָּן
אֵיר סִינּוֹן וְכַנְ"ל:

מהדברים שהתבארו עד כה:

גדולת הבורא ית' שמאיר בלב האדם - אינו יכול לספר מזה כלל
• וגם האדם לעצמו אינו יכול לספר מזה ליום לחבירו, רק כל חד
כפום מה דמשער בליביה • צריך לקבל האמונה בכל יום מחדש
בקריאת שמע.

א. י"ב תיבות שבקריאת שמע וברוך שם וכו' - כנגד י"ב שבטים - י"ב
שעות היום - י"ב צירופי הוי"ה, שכל אחד מישראל יש לו שורש מיוחד
בי"ב שבטים, וכפי אחיזת שם - כן מתנוצץ לו אלוקותו כפי אותו היום
ואותו השעה שהיא מכוונת כנגד שבטים הנ"ל, וצריך לקבל עליו
אלוקותו בכל יום מחדש כדי לקבל מחדש את התנוצצות אלוקותו
השייכת לאותו היום.

ב. על ידי שיטה אזנו ולבו לשמוע היטב את קבלת האמונה שבקריאת
שמע, על ידי זה ישמע ויכיר את אלוקותו בכל מקום שהוא, כי השי"ת
עושה את שלו תמיד, והאדם יכול להתקרב אליו בכל מקום וזמן שהוא.

ג. זמן קריאת שמע של שחרית עד רביע היום - כנגד מחנה יהודה הסמוך
למשכן שעל ידו נמשכת האמונה לכל ישראל, וכנגד תקופת ניסן שבה
עיקר התגלות האמונה וממנה נמשכת האמונה לכל ישראל.

ראשי פרקים שיך להלכות קריאת שמע:

תיקון האיתערותא דלתתא והאיתערותא דלעילא

ק"ש בערבית - זמנה כל הלילה, ובשחרית - רק בזמן קימה

זוהי בחינת קריאת שמע של שחרית וקריאת שמע של ערבית, וקריאת שמע של ערבית זמנה כל הלילה - כל זמן שכיבה, וקריאת שמע של שחרית אין זמנה כי אם בבקר עד שלש שעות שהוא זמן קימה.

התגלות אלקותו ית' בחי' זריחת האור, ובקיעת האור בשחרית - שנבקע הדעת ומאיר אורו ית'

כי התגלות והתנוצצות אלקות שמתנוצץ ומאיר בלב האדם - זה בחינת זריחת האור בבקר, כי עקר אור השמש הוא אור השם יתברך שממנו מאירין כל האורות, כמו שכתוב (תהלים כז) 'ה' אורי' וכו'.¹ וכמו שבגשמיות רואין שבשחרית בוקע אור השמש ממזרח ומאיר על פני תבל, כמו שאומרים (ברכת יוצר לשבת) 'הפותח בכל יום דלתות שערי מזרח ובוקע חלוני רקיע', וכמו שכתוב (ישעיה נח) 'אז יבקע פשח אורי', כמו כן ממש פשהשם יתברך עזר לפעמים שמאיר ומתנוצץ בלב התנוצצות אלקות - הוא בחינת בקיעת האור ממש, שפתאם נבקע הדעת ומאיר אורו יתברך, מה שאי אפשר לספר לחברו כלה פנ"ל (אות א).

השי"ת ברא אור וחושך, משום שתענוג תמידי אינו תענוג

כי עקר אור וחושך נמשך משם, כי השם יתברך ברא העולם שיהיה אור וחושך, דהינו שהתגלות אורו לבני אדם לא יהיה קבוע בתמידיות בשנה, כי תענוג תמידי אינו תענוג, וגם פי היו מתבטלין במציאות, על כן בחכמתו ברא שיהיה אור וחושך.

החושך קודם להאור - לתקן בחי' כלי לאור

והחושך קדם לאור, כי חושך נמשך מבחינת הצמצום וההסתרה שהשם יתברך מצמצם ומסתיר אורו בבחינת (ישעיה מה) 'אכן אתה אל מסתתר' - כדי לתקן בחינת כלי שנוכל לקבל האור בהדרגה ובמדה, וכן הוא בכל פעם בכל דרגא ודרגא לכל אחד כפי מדרגתו.

ע"י החושך זוכים לקבל האור בהתחדשות יתירה

ומשם נמשך גם החושך והאור של היום - מה שהשם יתברך מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית' וגולל אור מפני חושך וחושך מפני אור, והכל בשביל שייתחדש האור בכל יום, כי על ידי החושך שמסתיר האור בכל פעם - על ידי זה זוכין אחר כך לקבל האור בהתחדשות יותר, שזה עקר

השְׁלֵמוֹת שְׂיֵהִיו בְּכָל יוֹם כְּחֻדְשֵׁים בְּבַחֲיִנַת (איכה ג) 'חֻדְשֵׁים לְבַקְרִים' וְכוּ' כִּנ"ל [1].

בבוקר קוראים ק"ש בשביל גילוי האור, ובערב - לעשות הכלי לאורו ית'.

וְעַל כֵּן צְרִיכִין קְרִיאַת שְׁמַע בְּבִקְרָא וּבְעֶרְבֵי, כִּי בְּבִקְרָא עֲקָר הַתְּגָלוֹת הָאֹר, וּבְעֶרְבֵי צְרִיכִין קְרִיאַת שְׁמַע לְתַקֵּן עַל יְדֵי זֶה בְּחִינַת הַצְּמִצּוּם וְהַפְּלִי, שְׁבִלָא זֶה אִי אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הָאֹר. וְעֲקָר הַתְּגוּצָצוֹת הָאֹר הוּא בְּבִקְרָא כִּנ"ל, אֲבָל גַּם בְּלִילָה צְרִיכִין שְׂפִי אִיר לְנוֹ אֹרוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבַחֲיִנַת 'כִּי אֲשַׁב בַּחֲשָׁךְ ה' אֹר לִי', כְּדֵי שְׁעַל יְדֵי זֶה נוֹכַח לְרוֹץ אַחֲרָיו וְלַהֲשַׁתְּדֵל לְתַקֵּן הַפְּלִי וְהַצְּמִצּוּם ט'.

עיקר ההארה בלילה - באיתדל"ע, ועי"ז יש דינים - חושך, ובבוקר מתקנים האיתדל"ת

אך [1] בלילה עדין לא נשלם תקון

ההתעוררות מלמטה עד הבקר, ועל כן אָז 'מֵאִיר לְעוֹלָם כְּלוֹ בְּכַבּוּדוֹ' (לשון ברכת המפיל) מְעַצְמוּ בְּבַחֲיִנַת אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיִלָא קֳדָם אֲתַעְרוּתָא דְלַתַּתָּא, וְעֲקָר הַשְּׁלֵמוֹת כְּשִׁזְזוּכִין לְקַבֵּל הָאֹר עַל יְדֵי אֲתַעְרוּתָא דְלַתַּתָּא, שׁוּזָה זוּכִין בְּבִקְרָא כְּשִׁעוּלָה אֵילַת הַשְּׁחַר טו עַל יְדֵי הַתְּשׁוּקָה וְעִבּוּדַת הַצְּדִיקִים בְּכָל הַלֵּילָה, בְּפֶרֶט עַל יְדֵי קִימַת חֲצוֹת פִּידוּעַ, אֲבָל בְּלִילָה שְׁעֵדִין לֹא נִשְׁלַם הָאֲתַעְרוּתָא דְלַתַּתָּא - אֲזִי הָאֲרַת הָאֹר בְּמַח הוּא רַק בְּחִינַת אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיִלָא קֳדָם אֲתַעְרוּתָא דְלַתַּתָּא, שְׁעַל יְדֵי זֶה חֶסֶד וְשְׁלוֹם דִּינִים מְתַגַּבְרִים - שְׁמֶשֶׁם חֲשֻׁכַת לֵילָה, כְּמוֹכֵן בִּיהַר הַקְּדוּשׁ (תוריע מה.) שְׁכַּשְׂאִין נִשְׁלַם הָאֲתַעְרוּתָא דְלַתַּתָּא - אֲזִי חֶסֶד וְשְׁלוֹם דִּינִים וְחֲשָׁךְ, וְעֲקָר שְׁלֵמוֹת הַחֶסֶד כְּשִׁנְשָׁלֵם הָאֲתַעְרוּתָא דְלַתַּתָּא.

יד. עיין לקמן אות ט.

טו. שהיא השכינה - מדת המלכות. זוהר (בשלח מו).

הארות

מוהרנ"ת כי על ידי הקריאת שמע אנו מכינים עצמנו לקבל את הארת האלקות שבכל יום מחדש, והינו שהשי"ת מאיר מעצמו בכבודו בכל יום מחדש את הארת אלוקותו [כמו שכתב לעיל אות ה], היינו בבחינת איתערותא דלעילא, ואנו צריכים לעשות הכנה בקריאת שמע בשביל לקבל ולשמוע את התגלות אלוקותו החדשה שבאותו היום וכפי ההתגלות לכל אדם [שזה האיתערותא דלתתא], וכמו שביאר כל זה לעיל. ואחר כל זה מבאר באות זו שגם בקריאת שמע עצמה יש את ב' הבחינות של איתערותא דלתתא ואיתערותא דלעילא, שבליה הוא בבחינת איתערותא דלעילא, וביום הוא בבחינת איתערותא דלתתא. וכעת מכאן עד סוף ההלכה מבאר בהרחבה את כל ענין האיתערותא דלעילא והאיתערותא דלתתא.

[1] שכפי שביאר לעיל שאי אפשר שהאור יאיר תמיד, מחמת ב' טעמים, א. כי תענוג תמידי אינו תענוג. ב. כי יתבטלו במציאות. ובה ביאר כאן כי על ידי החושך מתקנים את הכלי והצמצום, וזה כנגד טעם ב', כי על ידי הכלי לא יתבטלו במציאות, ועל ידי זה בעצמו יתקן הענין המבואר בטעם א' שתענוג תמידי אינו תענוג, כי על ידי החושך שקדם להאור מקבלים את האור בבוקר בהתחדשות יתירה.

[2] הנה מכאן עד סוף ההלכה מדבר מוהרנ"ת מענין האיתערותא דלתתא והאיתערותא דלעילא, וקשר הדברים בסדר ההלכה הוא כי בתחילה ביאר על פי דברי רביה"ק שאמר כי התגלות אלוקותו הוא בכל יום באופן אחר, מה שאי אפשר לפה לדבר כלל, וביאר בזה

פסח בחי' איתדל"ע, והספירה - כנגד מ"ט
אוניות השבטים שעיי"ז האיתעדל"ת וזוכים
לשבועות - חסד

וְזֶה בְּחִינַת פֶּסַח וְשְׁבֻעוֹת, כִּי פֶסַח בְּחִינַת
אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיָלָא כִּירוּעַ, כִּי לֹא הָיוּ
רְאוּיִין לְהַגָּאֵל, וְאַחַר כֵּן מְנִיפִין הַעוֹמֵר
וְסוֹפְרִין מ"ט יָמֵי הַסְפִּירָה כְּנֶגֶד מ"ט אוֹתוֹת
שֶׁבִקְרִיאַת שְׁמַע - מ"ט אוֹתוֹת הַשְּׁבָטִים, וְעַל
יְדֵי זֶה מְכִינִים עֲצָמָן לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה בְּבְחִינַת
אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא, וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבְּלִין הָאוּר
בְּשְׁבֻעוֹת, וְאֵז עֶקֶר הָאוּר וְהַחֹסֵד בְּשִׁלְמוֹת
בְּבְחִינַת אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא.

הַמוֹבָא ט"ז בְּהַא"ב [ט], וְעֶקֶר הַנְּבוּאָה בְּיוֹם,
כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל עַל פֶּסוּק 'בְּיוֹם
צִוּוֹתוֹ' י" וְכוּ'.

לנביאי אוה"ע - הנבואה היא רק בלילה
בחי' איתדל"ע

וְעַל כֵּן לְנְבִיאֵי אַמּוֹת הָעוֹלָם אֵינּוּ נִגְלָה אֱלֹא
בְּלַיְלָה כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (במדרש
רבה פרק ט), כִּי אֲצֻלִם מִגֵּיעַ הַנְּבוּאָה בְּיָדָיו רַק
בְּבְחִינַת אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיָלָא, כִּי הֵם אֵינָם
רְאוּיִים בְּיָדָיו, עַל כֵּן בָּאָה עֲלֵיהֶם הַנְּבוּאָה
בְּלַיְלָה דִּיקָא.

כשהאיתדל"ת אינה בשלימות כראוי להתגלות
הזאת - גם הצדיקים קיבלו הנבואה בלילה

גַּם אֶפְלוּ בְּנְבִיאֵי יִשְׂרָאֵל הַצַּדִּיקִים נִמְצָא
שֶׁלְּפַעֲמַיִם שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם בְּלַיְלָה. וְזֶה
כְּשֶׁקָּבְלוּ הַנְּבוּאָה בְּעַת שְׁעָדִין לֹא הָיוּ כְּדָאֵי
וְרְאוּיִים לְהַתְגַּלוֹת הַזֹּאת, כִּי בְּעִנְיַן אֲתַעְרוּתָא
דְלַעֲיָלָא וְאֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא - יֵשׁ כַּמָּה
בְּחִינּוֹת, כִּי אֶפְלוּ כְּשֶׁמְקַבְּלֵי הָאוּר עַל יְדֵי
אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא אֲבָל אֵין הַהֲתַעְרוּרוֹת
רְאוּיִ לְאוֹתוֹ הַהֲתַגְלוֹת - נִחְשָׁב בְּחִינַת
אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיָלָא.

גאולת מצרים בלילה בחי' איתדל"ע

וְעַל כֵּן הָיְתָה גְּאֻלַּת מִצְרַיִם בְּלַיְלָה שְׂאֵז הוּא
בְּבְחִינַת אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיָלָא, כִּי הַגְּלוּת
דוֹמָה לְלַיְלָה, וְהַגְּאֻלָּה הָיְתָה לְפָנֵי הַקֶּץ וְלֹא
הָיוּ רְאוּיִים לְפִי מַעֲשֵׂיהֶם, רַק בְּבְחִינַת
אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיָלָא - עַל כֵּן הָיְתָה בְּלַיְלָה:

התגלות האור בחי' נבואה

ח כִּי הַתְגַּלוּת הָאוּר הוּא בְּחִינַת נְבוּאָה,
בְּחִינַת 'וְאָרָאָה אֶת ה' [ח], בְּחִינַת 'בְּשֵׁם
ה' אֱלֹהֵינוּ נִזְכָּר' רְאִשֵׁי תְבוֹת נְבִיאִי

טז. ספר המידות תפלה ח"ב אות יד: צריך אדם להזהר, בשעה שמזכיר את השם, שיהיה בקדושה ובטהרה,
הינו שיקדש רוח פיו כל כך שיהא בבחינת רוח נבואה, ואז הרוח הזה הולך ומפיל אותם הבוטחים
בשוא ובהבל, וזהו בשם 'הוה אלקינו נזכיר המה כרעו ונפלו.
יז. ויקרא רבה א, יג.

הארות

[ט] צ"ב כוונתו, ואולי ר"ל שהנבואה היא בבחינת
הזכרת שמו ית', שהיא בחינת ראייה - שרואים ומכירים
את השי"ת.

[ח] שנאמר בנבואת ישעיה, הרי שהנבואה נקראת בשם
ראייה, שהיא בחינת הארת האור, שרק אז אפשר
לראות.

בבחינת 'אם יהיה נביאכם ה' וכנ"ל, ועל כן פרש שם רש"י 'והם צועקים מים מים', דהינו שלא היתה הכנתם בשלמות וכנ"ל:

ביום - עיקר האור באיתדל"ת, ובלילה - עיקר האור באיתדל"ע, שע"ז ימשך להשי"ת

מ נמצא שעקר התנוצצות האור בבקר שאז הוא בחינת אתערותא דלתתא שנשלם על ידי התשוקה של כל הלילה, אבל בלילה שהוא בחינת תחלת תחלת תחלת תחלת היום - אז לא נשלם אתערותא דלתתא, ואז האור מגיע רק בבחינת אתערותא דלעילא בבחינת (שיר השירים ה) 'אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וכו', בבחינת (שם) 'דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עליו, כי השם יתברך מאיר להאדם שהוא במדרגה התחתונה בבחינת חשכת לילה בבחינת גלות - ומאיר עליו התנוצצות גדול בלב ודעתו, והפל כדי שיהיה נמשך אחריו בבחינת (שם א) 'משכני אחריו נרוצה, ועל כן אחר כך מיד נעלם ועובר ממנו ההתנוצצות וההארה הזאת, כי ההתנוצצות היה רק לרמז לו נעימות האור כדי שירדף אחריו, וזה עקר בחינת הפרוז שקורין להאדם בכל פעם שישוב אליו יתברך ט'.

משה זכה לנבואה פב"פ ע"י שלימות האתדל"ת

וזה היה שלמות משה שזכה לנבואת פנים בפנים יותר מכל הנביאים - מחמת שהיה קדוש ופרוש כל כך ויגע כל כך בשביל השם יתברך עד שזכה לקבל התגלות הנבואה רק בבחינת אתערותא דלתתא שזה עקר שלמות האור כנ"ל.

נביאכם ה' - באיתדל"ע, תמונת ה' ביט' - באיתדל"ת

וזה שהוכיח אותם השם יתברך (כמדובר יב) 'אם יהיה נביאכם ה'', 'נביאכם דיקא - שהשם יתברך הוא נביא שלהם, דהינו שממשיך עליהם הנבואה מלמעלה בבחינת אתערותא דלעילא, ועל כן 'בחלום אדבר בו' כנ"ל, 'לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא וכו' ותמונת ה' יביט', 'יביט' דיקא, שהוא בעצמו מביט בתמונת ה' [1] בבחינת אתערותא דלתתא בשלמות שזוכה על ידי קדשתו ופרישותו, כי הם אף על פי שהיו צדיקים גוראים ובודאי קבלו הנבואה בקדשה על ידי הכנתם בחינת אתערותא דלתתא, אבל כנגד קדשת משה - נחשב קבלת נבואתם בבחינת אתערותא דלעילא,

יח. ז"ל: פתאום - גלגה עליהם פתאום, והם טמאים בדרך ארץ, והיו צועקים מים מים, להודיעם שיפה עשה משה שפרש מן האשה, מאחר שנגלית עליו שכינה תדיר ואין עת קבועה לדבור. יט. עיין תולדות יעקב יוסף פר' צו: שמעתי שהקשה מורי, על מה שאמרו חז"ל בכל יום

מכריז בת קול אוי לבריות מעלבונה של תורה (אבות ה. ב), והקשה אם הכרוז נשמע, למה לא ימצא אדם שומע, ואם אי אפשר לשמוע - אם כן הכרוז למה. וביאר ז"ל כי למעלה הוא עולם המחשבות, ואין אומר ואין דברים (תהלים יט. ד) והכרוז הוא מחשבות והרהורי לב לטוב, ולכך אין רשע שאין לו הרהורים

אתערוותא דלעילא ברחמי שלא על ידי הכנתנו בשלמות - על פן כל הלילה כשרה לזה, מאחר שעקר הארת הדעת שלא על ידינו.

ק"ש בבוקר בחי' איתדלת - צריך זמן קבוע, בבחי' הזמן

אבל בבקר שנעשה על ידינו בבחינת אתערוותא דלתתא - על פן אז צריכין זמן קבוע, דהינו בבקר בעת בקיעת האור דיקא שנמשך עד רביע היום שנחשב הארת האור כבוקע ומאיר מחדש, ואז עקר זמן קריאת שמע על ידינו בבחינת אתערוותא דלתתא, כי מה שנעשה על ידינו - צריך שיהיה בזמן קבוע, כי אנחנו בזמן והשם יתברך למעלה מהזמן, אף זה עקר השלמות שיעלה ההתעוררות מלמטה על ידי מעשה התחונים שהם בזמן פידוע:

ההארה בפסח - באיתדל"ע כדי שנרדוף אחריו בימי הספירה, ונוכה בשבועות לגילוי באיתדל"ת וזה בחינת פסח שאז מגיע ההארה שלא בהדרגה קדם הקץ אף על פי שאינו כדאי, ואחר כך מיד ביום שני נסתלק, כי ההארה לא היתה כי אם לרמוז שנדרף אחריו וכנ"ל, וכמוכא מזה בספרים בשם הבעל שם טוב ז"ל ובדברינו במקום אחר, ועל פן צריכין אחר כך לספור מ"ט ימי הספירה כדי לטהרנו וכו', כי אחר כך צריכין להתחיל להכין עצמנו בבחינת אתערוותא דלתתא כדי שנוכח לקבל התורה בשבועות, שהוא כלל הנבואה כ"א - שאז זכו כלם להתגלות אלקות באור גדול בבחינת אתערוותא דלתתא.

זמן ק"ש כל הלילה - באיתדל"ע

ועל פן בלילה - כל הלילה ראוי לקריאת שמע, מחמת שאז הוא רק בבחינת

מהדברים שהתבארו עד כה:

גדולת הבורא ית' שמאיר בלב האדם - אינו יכול לספר מזה כלל
 • וגם האדם לעצמו אינו יכול לספר מזה ליום לחבירו, רק כל חד כפום מה דמשער בליביה • צריך לקבל האמונה בכל יום מחדש בקריאת שמע.

א. זריחת האור בבוקר היא בחינת התגלות והתנוצצות אלוקות שבלב

אותו בדרך הישר, ועל כן אין חוזק כתחלת החסידות, ואחר כך נופל מהתלהבות הזאת, כי מסלקין ממנו ההתלהבות שבא עליו מלמעלה, ומניחין לו לילך בעצמו, שזהו בחינת פסח וספירה כנ"ל.

וענין זה מתנהג בכל אדם כמה וכמה פעמים אין מספר בכמה וכמה בחינות שונות, וכמו שפרש רש"י על פסוק 'אתם גצבים היום כולכם', ופרש רש"י, כיום שהוא מאפיל ומאיר, כך הוא עתיד להאפיל לכם ולהאיר לכם.

כא. ליקוטי תנינא סי' ת, ת.

טובים בכל יום, מכח הכרוז, אלא שבבוא ההרהורים הטובים מפנה אותם ומעבירן מלבו, ומפנה לבו לבטלה, ובודאי מתחייב בנפשו, שניתן לו אוצר טוב והוא בורח מהמלך.

כ. ליקו"ה ה' שילוח הקן ה' ה, טו: וכבר מבואר בשם הבעל שם טוב ז"ל על זה שהוא בחינת והוא ינהגנו על מות, כמו שמוליכין את התינוק ומלמדין אותו לילך, שבתחלה מוליכין אותו בידים, ואחר כך פתאום מסלקין הידים ממנו כדי שילך מעצמו, כמו כן הוא בעבודת ה' שבתחלת ההתקרבות מסייעין להאדם ומוליכין

- האדם, שכמו שבגשמיות האור בוקע חלוני רקיע, כמו כן ברוחניות פתאום נבקע הדעת ומתנוצץ אלקותו מה שאי אפשר לספר לחבירו כלל.
- ב. השי"ת ברא בחכמתו את האור והחושך כדי שעל ידי החושך שמסתיר את האור - על ידי זה זוכים לקבל את האור בהתחדשות יתירה.
- ג. קריאת שמע בבוקר בשביל לקבל את האור, ובלילה - בשביל להכין הצמצום והכלי לקבלת האור ביום.
- ד. בלילה ההארה היא בבחינת איתערותא דלעילא, כדי לתקן את הכלי, וביום הוא תיקון האתערותא דלתתא.
- ה. בפסח הוא בחינת איתערותא דלעילא, ובספירת העומר מכינים עצמנו לקבלת התורה בשבועות בבחינת איתערותא דלתתא.
- ו. התגלות האור היא בבחינת נבואה, ולכן הנבואה לנביאי ישראל היא בבחינת איתערותא דלתתא - וביום, ולאומות העולם הנבואה היא בחינת איתערותא דלעילא - שלא לפי מעשיהם, ולכן מקבלים נבואה רק בלילה.
- וגם בנביאי ישראל כשהתגלות הנבואה היא למעלה מדרגת האיתערותא דלתתא - אזי ההתגלות היא בבחינת איתערותא דלעילא - ובלילה.
- ומשה רבינו ע"ה השלים האיתערותא דלתתא בשלימות, עד שכל נבואתו היתה בבחינת איתערותא דלתתא.
- ז. השי"ת מאיר לאדם - שהוא בבחינת חשכת לילה - בבחינת איתערותא דלעילא בלבד, אחר נעלם ממנו ההארה הזו, כדי שעל ידי זה ירדוף אחרי השי"ת, עד שיהיה בחינת איתערותא דלתתא. שזה בחינת פסח ספירה ושבועות.
- ח. כל הלילה ראוי לקריאת שמע, כי הוא בבחינת איתערותא דלתתא שלא על ידינו, ובבוקר שהוא בבחינת איתערותא דלתתא, שנעשה על ידינו - צריך לקרוא בזמן קבוע, עד רביע היום.

התשובה ע"י חיבור האיתדל"ת והאיתעדל"ע

השְׁבֻטִים - מ"ט ימי הַסְפִיָּה כג - מ"ט
אוֹתוֹת שְׁבַשְׁמַע וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ
לְעוֹלָם וָעֶד^{יא}, עַל יְדֵי זֶה נִתְפַּקֵּן הַכֹּל, כִּי
תְהִלִּים נֶאֱמַר עַל יְדֵי דָוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא
בְּחִינַת מְשִׁיחַ שְׂיִזְכֶּה לְהַשִּׁיג שְׁעַר הַחַמְּשִׁים
שְׁפוֹלֵל הַכֹּל, שֶׁהוּא שְׂכַל נִפְלָא שְׂזוֹכִין עַל
יְדֵי זֶה לְהַכְנִיס בְּלֵב יִשְׂרָאֵל שְׂיִצְעֻקוֹ תְּמִיד
לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂיִשְׁכְּנוּ אֱלֹוִי - וְעַל יְדֵי זֶה
בְּעִצְמוֹ יִהְיֶה נֶחֱשָׁב לְהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלֵנוּ כְּאֵלוֹ
אָנוּ שְׂכִים אֱלֹוִי מְעִצְמָנוּ.

צַעֲקַת הַשִּׁי"ת 'שׁוֹבוּ אֵלַי' - ע"י שְׂתַצְעֻקוֹ
'הַשִּׁיבָנוּ', שׁוֹה נִתְגַּלָּה רַק ע"י שְׁעַר הַנִּי

כִּי בְּאֵמַת כָּל צַעֲקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׂצוֹעֵק אֱלֹוִינוּ
'שׁוֹבוּ אֵלַי וְכוּ' - כְּפִנְתּוֹ זֶה בְּעִצְמוֹ

עֵיקַר הַתְּשׁוּבָה ע"י אִיתְדַל"ת, שׁוֹה הוֹיכּוֹח בֵּין
יִשְׂרָאֵל לְהַשִּׁי"ת

י וְזֶה עֵקֶר הַתְּשׁוּבָה - שְׂנִזְכֶּה אֲנַחְנוּ לְשׁוֹב
אֱלֹוִי יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵי הַהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלֵנוּ, כִּי
זֶה הוֹיכּוֹח בֵּין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל
שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צוֹעֵק אֱלֹוִינוּ (מְלֹאכֵי ג) 'שׁוֹבוּ
אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם' - שְׂאֲנַחְנוּ נְשׁוּב
תְּחִלָּה, וְיִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים (אִיכָּה ה) 'הַשִּׁיבָנוּ ה'
אֱלֹוִי וְנִשְׁוֹבָה וְכוּ' - שֶׁהוּא שְׂיִשְׁכְּנוּ אֱלֹוִי
וְכַמּוּבָא בְּסִפְרֵים כב.

ע"י הַתְּהִלִּים - מ"ט שְׁעֵרֵי תְּשׁוּבָה - שְׂנַמְשֵׁךְ
מְשַׁעַר הַנִּי - מְכַנְּסִים בְּיִשְׂרָאֵל שְׂיִצְעֻקוֹ
לְהַשִּׁי"ת, וְעִי"ז נַחֲשָׁב כְּאִיתְדַל"ת

וְעַל יְדֵי תְּהִלִּים שְׂפוֹלֵל כָּל מ"ט שְׁעֵרֵי
תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט אוֹתוֹת

כב. אִיכָּה רַבָּה הֵ, כֹּא: 'הַשִּׁיבָנוּ ה' אֱלֹוִי וְנִשְׁוֹבָה', אִמְרָה
כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְבוּנוּ שֶׁל

עוֹלָם, שֶׁלֶךְ הוּא - 'הַשִּׁיבָנוּ', אִמְרָה לְהֵם, שְׂלַכְם הוּא,
שְׂנֹאמַר (זְכִּירֵיה א) 'שׁוֹבוּ אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם נְאוּם ה'."
אִמְרָה לְפָנָיו, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁלֶךְ הוּא, שְׂנֹאמַר
(תְּהִלִּים פה) 'שׁוֹבָנוּ אֱלֹוִי יִשְׁעָנוּ', לִכְךָ נֹאמַר 'הַשִּׁיבָנוּ ה'
אֱלֹוִי וְנִשְׁוֹבָה, חֲדָשׁ יִמֵּינוּ כְּקִדְמָם.' ע"כ. וְהוּבָא בְּרֵאשִׁית
חֲכָמָה שְׁעַר הַתְּשׁוּבָה פ"א, וְעוֹד סְפָרִים.

אֵלַי וְאֲשׁוּבָה אֵלֵיכֶם'.
וְאֵלוֹ הַמ"ט שְׁעֵרֵי תְּשׁוּבָה - הֵם בְּחִינַת מ"ט
אוֹתוֹת שֵׁשׁ בְּשִׁמּוֹת שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׂבֻטֵי י"ה, כִּי כֹל
שְׁעַר וְשְׁעַר יֵשׁ לוֹ אוֹת מִמ"ט אוֹתוֹת הַשְּׂבֻטִים וְכוּ'.
וְעַל יְדֵי אִמְרַת תְּהִלִּים, אִפִּילוּ מִי שְׂאִין לוֹ שׁוּם
הַתְּעוֹרְרוֹת לְתְּשׁוּבָה - הוּא מִתְעוֹרֵר לְעִשׂוֹת
תְּשׁוּבָה. וְגַם זוֹכֵה עַל יְדֵי תְּהִלִּים לְהַגִּיעַ אֶל הַשְּׁעַר
וְאוֹת הַשִּׁיךְ לוֹ, וּלְפִתּוֹחַ הַשְּׁעַר. נִמְצָא שְׂזוֹכֵה עַל
יְדֵי תְּהִלִּים לְעִשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְכוּ'.

וְעֵיקֶר הַזְּדַכְכוּת שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׂבֻטֵי י"ה, שֶׁהֵם מ"ט
אוֹתוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת מ"ט שְׁעֵרֵי תְּשׁוּבָה - הֵי
בְּמִצְרַיִם, שֶׁהוּא בְּחִינַת מִצְרַיִם הַגְּרוּן, שֶׁהוּא בְּחִינַת
תְּשׁוּבָה עֵילָא (כְּמוּבָא בְּכַתְבֵי הָאֲר"י ז"ל). וְעַל כֵּן אַחַר

כג. לִיקוּטֵי תְּנִינָא ס' עג: מִי שְׂרוּצָה לְזַכּוֹת
לְתְּשׁוּבָה, יִהְיֶה רְגִיל בְּאִמְרַת תְּהִלִּים, כִּי
אִמְרַת תְּהִלִּים מְסוּגַל לְתְּשׁוּבָה. כִּי יֵשׁ נוֹן שְׁעֵרֵי
תְּשׁוּבָה, וּמ"ט שְׁעֵרִים יְכוֹל כֹּל אָדָם לִיכְנוֹס בָּהֶם
וְלְהַשִּׁיג, אֶךְ שְׁעַר הַחַמְּשִׁים הוּא בְּחִינַת הַתְּשׁוּבָה
שֶׁל הַשִּׁי"ת בְּעִצְמוֹ כְּבִיכּוֹל, כִּי גַם אֲצֵלוֹ יִתְבָּרַךְ

הַאֲדוּת

[יא] שְׂעֵנִינָם מִתְּבַאֵר לְקַמּוֹן (אוֹת יג) שֶׁהֵם הַחִיבּוּר שֶׁל הַאִיתְדַל"ת וְאִיתְדַל"ע, שׁוֹה בְּחִינַת תְּהִלִּים כְּמוֹ שְׂמַבְאָר וְהוֹלֵךְ.

מְעִילָא לְתַתָּא וּמַתָּא לְעִילָא, בְּבַחֲיַנְתּוּ
 'מְזֻמּוֹר לְדוֹד' - 'לְדוֹד מְזֻמּוֹר' וְאָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ
 ז"ל (פסחים ק"ו). שְׁלַפְעָמַיִם אוֹמֵר שִׁירָה וְאַחַר
 כֶּף שׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְלַפְעָמַיִם לְהַפֵּךְ
 שְׁשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְאַחַר כֶּף אוֹמֵר
 שִׁירָה כִּי, הֵינּוּ פְנֵ"ל שְׁמֻזְמֹרֵי תְהִלִּים כְּלוּל
 מְשֻׁנֵי הַבְּחִינּוֹת מְאֻתְעָרוּתָא דְלַתָּא קָדָם -
 וּמְאֻתְעָרוּתָא דְלְעִילָא קָדָם פְּנֵ"ל, עַל כֵּן עַל
 יְדֵי תְהִלִּים עָקֵר הַהֲתַחְבְּרוֹת וְהַהֲתַקְרְבוֹת שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמַיִם, מֵאַחַר שֶׁעַל יְדֵי
 זֶה נִכְלָלִין יַחַד שְׁנֵי הַהֲתַעֲוֹרוֹת, כִּי תְהִלִּים
 מְעוֹרֵר לֵב יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁתַּוְקֵק לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ,
 וְזֶה נֶחְשָׁב לְהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלֹנּוּ, אָף עַל פִּי
 שְׂבָאָמֶת הַכֹּל מֵאִתּוֹ יִתְבָּרֵךְ וְכַ"ל.

צְרִיכִים לְהַתְפַּלֵּל לְהַשִּׁי"ת שִׁיכִין לְבָנוּ כְּדֵי
 שִׁיקְשִׁיב אֲלֵינוּ

וְזֶה בְּחִינַת 'תְּכִינ' לְבָם תְּקַשִּׁיב אֲזַנְיָךְ',
 שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּעֲצָמוֹ מְכִינ לְכַבְּנוּ
 לְהַתְפַּלֵּל אֲלָיו וְאַחַר כֶּף הוּא מְקַשִּׁיב אֲזַנְיוֹ
 לְשִׁמְעַ דְּבוֹרֵינוּ כְּאִלוֹ הֵם יוֹצְאִים מֵאֲתָנוּ
 בְּעֲצָמָנוּ, רַק שְׁאֵנוּ מְחִיבִים עַל כָּל פְּנִימִים
 לְהַתְעוֹרֵר לְזֶה בְּעֲצָמוֹ - לְהַשְׁתַּוְקֵק וְלְהַתְפַּלֵּל
 לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל זֶה שִׁיכִין לְכַבְּנוּ אֲלָיו,
 שְׁזֵהוּ בְּעֲצָמוֹ בְּחִינַת הַתְּפִלָּה - 'תְּכִינ' לְבָם
 תְּקַשִּׁיב אֲזַנְיָךְ', וְכֵן מֵתְפַלֵּל דוֹד בְּסִפֵּר תְהִלִּים

שְׁאֲנַחְנוּ נִצְעַק אֲלָיו תְּמִיד 'הַשִּׁיבֵנוּ ה' אֲלֵיךְ'
 וְכו', נִמְצָא שְׂבָאָמֶת לְאַמְתּוֹ אֵין מַחְלֶקֶת
 וְחִלּוּק כָּלֵל בֵּין כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וּבֵין הַשֵּׁם
 יִתְבָּרֵךְ, רַק שְׁאֵין כָּל אֶחָד מִבֵּין כְּוָנָתוֹ
 הַקְדוּשָׁה, וְכֹל זֶה מַחְמַת שְׁלֵא נִתְגַּלָּה עַדִּין
 שְׁעַר הַחֲמֻשִׁים, אֲבָל עַל יְדֵי תְהִלִּים נִמְשָׁף
 הָאֵרֶת שְׁעַר הַחֲמֻשִׁים שְׂכּוּלֵל הַכֹּל מֵתָתָא
 לְעִילָא וּמְעִילָא לְתַתָּא - עַד שְׁנֻזְכָּה לְצַעֲקַ
 אֲלָיו תְּמִיד אֵיךְ שִׁיְהִיָּה, וְעַל יְדֵי זֶה יִתְתַּקֵּן
 הַכֹּל וְכַ"ל:

ע"י תהלים עיקר ההתחברות בין ישראל
 להש"ת, בכלליות איתעדל"ע ואיתדל"ת

יֵא וְזֶה בְּחִינַת עֲשֶׂרָה מֵינֵי נְגִינָה שְׂבָהֶם
 נֵאמֵר סִפֵּר תְהִלִּים, כִּי אֵיתָא בְּדַבְרֵי
 אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל (בסימן רלז) שְׁעַקֵר
 הַהֲתַחְבְּרוֹת עַל יְדֵי נְגִינָה, בְּבַחֲיַנַת (בראשית כט)
 'הַפַּעַם יִלְוֶה אִישֵׁי אֱלֹהֵי הַנְּאָמֵר כְּשֶׁנּוֹלַד לְוִי
 שְׁעוֹסְקִין בְּשִׁיר עַל הַדּוּכָן וְכו' עֵינֵן שָׁם כִּי,
 הֵינּוּ כִּי שִׁיר וְנִגּוֹן בְּחִינַת תְהִלִּים - עַל יְדֵי זֶה
 עָקֵר הַהֲתַחְבְּרוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עִם דוֹדָהּ,
 כִּי עָקֵר הֶרְחוּק חֶסֶד וְשְׁלוֹם הוּא מַחְמַת הוֹפְכוֹת
 הַנִּ"ל שִׁישְׂרָאֵל רוֹצִים שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ יַעוֹרְרֵם
 תַּחֲלָה וַיִּשְׁיבֵם אֲלָיו, וְהוּא יִתְבָּרֵךְ רוֹצֵה
 שְׂכֻנְתּוֹ יִשְׂרָאֵל תַּתְעוֹרֵר תַּחֲלָה, אֲבָל עַל יְדֵי
 אֲמִירַת תְהִלִּים שְׂכּוּלֵל כָּל הַעֲשֶׂרָה מֵינֵי נְגִינָה

דליוואי, וזה שאמרה לאה 'הפעם ילוה אישי אלי'
 (בראשית כט) - שעתה הפעם שנולד לוי שעל ידו בא
 בחינת הניגון וכלי שיר לעולם, הפעם ילוה אישי
 אלי בוודאי, כי התחברות שני דברים הוא על ידי
 ניגון וכלי שיר, והבן. וזה בחינת כלי זמר שמנגינן
 על חתונה.

כה. פירש רשב"ם: **לדוד מזמור** - משמע תחלה היה
 לדוד רוח הקודש ואח"כ מזמור. **מזמור לדוד** -
 משמע מתוך המזמור באה שכינה לדוד.

שנזדככו שם במצרים וזכו לצאת משם - ספרו מ"ט
 ימי הספירה שהם כנגד מ"ט שערי תשובה שהם
 בחינת מ"ט אותיות הנ"ל.

וביום החמשים אז 'זירד ה' על הר סיני'
 (שמות יט) - זה בח' ואשובה אליכם, בחינת
 התשובה של הש"ת בעצמו כביכול, בחינת שער
 החמשים כנ"ל.

כד. ז"ל: עיקר הניגון והכלי שיר הביא לוי לעולם,
 כמובא בזוהר (שמות יט). שעיקר הניגון מסטרא

הַרְבֵּה עַל זֶה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים נא) 'אֲדַנִּי
שְׁפָתַי תִּפְתָּח וְכוּ'.

תהלים בחי' התבודדות שעיי"ז אפשר לבקש
מהשי"ת שנוכל לבקשו

כִּי תִהְיֶה הַיּוֹם הַיּוֹמָה הַתְּבוּדוֹת וְשִׁיחָה
בֵּינוּ לְבֵין קוֹנוֹ, וְעַל יְדֵי זֶה יְכוּלִין לִפְרֹשׁ
שִׁיחָתוֹ עַל הַכֹּל וּלְבַקֵּשׁ לַהֲשִׁיב יְתִבְרַךְ עַל זֶה
בְּעֶצְמוֹ שְׁנוּכַל לְבַקְשׁוֹ - 'הַשִּׁיבֵנו ה' אֱלֹהֵינוּ
וְכוּ' בְּאַמֶּת, נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מֵאֵתוֹ יְתִבְרַךְ וְאִף
עַל פִּי כֵן נִחְשָׁב לְהִתְעוֹרְרוֹת שְׁלָנוּ - מֵאַחַר
שֶׁאֲנוּ מִתְעוֹרְרִים עַל כָּל פְּנִים לְבַקֵּשׁ עַל זֶה
וְכַנִּ"ל, וְהֵבֵן הַיֵּטֵב כִּי בְּיָדָיו בְּלִי שׁוּם
הִתְעוֹרְרוֹת פֶּלֶל אִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַרֵּב:

דוד המע"ה הקים עולה של תשובה עיי"ה תהלים
יב וְזֶה מְרַמֵּז שֶׁם בְּפִסְקִים (בשמואל ב סימן כג)
שֶׁהָבִיא מִשָּׁם אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל
בְּלִקוּטֵי תַנְיָנָא סִימָן עַג לְעַנְיָן מַעֲלַת אַמִּירַת
תַּהֲלִים, שֶׁהֵם יוֹנָאוּם הַגָּבֵר הוֹקֵם עַל יְכוּ -

'שֶׁהוּקָם עָלֶיהָ שֶׁל תְּשׁוּבָה' כְּמוֹ שֶׁדָּרָשׁוּ
רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מועד קטן טז), עַל יְדֵי שֶׁהוּא
'מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְנִעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל' -
שֶׁהוּא סֵפֶר תַּהֲלִים שֶׁיִּסְדַּר שְׁנֵי מִשְׁפָּחֵי
מְשִׁיחַ שְׁמֵשִׁיג שֶׁעַר הַחֲמִשִּׁים שְׁכוּלִל שְׁנֵי
הַהִתְעוֹרְרוֹת יַחַד, שֶׁעַל יְדֵי זֶה עָקַר
הַהִתְקַרְבוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים
מִכָּל מְקוֹם שֶׁהֵם.

עיי"ה תהלים זוכים לכלול מה שהשי"ת מושל
באדם - איתדל"ע, וצדיק מושל' - איתדל"ת

וְזֶהוּ [המשך הפסוקים שם] לִי דָבָר צוֹר
יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל בְּאָדָם, צְדִיק מוֹשֵׁל
יְרֵאת אֱלֹקִים, 'מוֹשֵׁל בְּאָדָם' זֶה בְּחִינַת
אַתְעֲרוּתָא דְלַעֲיָלָא בְּחִינַת 'וְהוּא יְמַשֵּׁל בְּךָ'
וְכֵמוֹ שֶׁפֶרֶשׁ רַש"י שָׁם, 'צְדִיק מוֹשֵׁל' זֶה
אַתְעֲרוּתָא דְלַתְתָּא, הֵינּוּ כְּלָלִיּוֹת שְׁנֵי
הַהִתְעוֹרְרוֹת יַחַד, וְזֶה זֹכֵין עַל יְדֵי בְּחִינַת
'יְרֵאת אֱלֹקִים' הֵינּוּ בְּחִינַת תַּהֲלִים, בְּחִינַת
(משלי לא) 'יְרֵאת ה' הִיא תַתְּהַלֵּל' [כ]:

מהדברים שהתבארו עד כה:

גדולת הבורא ית' שמאיר בלב האדם - אינו יכול לספר מזה כלל
• וגם האדם לעצמו אינו יכול לספר מזה ליום לחבירו, רק כל חד
כפום מה דמשער בליביה • צריך לקבל האמונה בכל יום מחדש
בקריאת שמע • ק"ש בלילה בבחינת איתערוותא דלעילא, וק"ש
ביום בבחינת איתערוותא דלתתא.

א. השי"ת צועק אלינו שאנו נשוב תחילה, וישראל אומרים שהשי"ת
ישיבנו תחילה.

כו. שמואל ב' כג, א: וְאֵלֶּה דְּבָרֵי דָּוִד הָאֲחֻרָנִים וְאֵם דָּוִד בְּוִיִּשֵׁי וְנָאֵם הַגָּבֵר הַקָּם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב
וְנִעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל.

הארות

[יב] שלשון תהלה ['היא תהלה'] שזה בחינת תהלים וזה שייך ל'יראת ה'.

ב. על ידי התהלים שכולל מ"ט שערי תשובה כנגד מ"ט ימי הספירה, ונמשך משער החמישים בחינת משיח, על ידו זוכים להכניס בלב ישראל שיצחקו להשי"ת ששיבנו אליו ועל ידי זה יהיה נחשב לאיתערותא דלתתא - שאנו שבים מעצמנו, שזו באמת כוונתו ית' בצעקתו שנשוב אליו, היינו שנצחק אליו ששיבנו אליו.

ג. עיקר החיבור על ידי העשרה מיני נגינה שבתהלים שעל ידם מחברים יחד בחינת איתערותא דלתתא ואיתערותא דלעילא.

היחוד שבק"ש - כללות איתדל"ת ואיתעדל"ע

אחת, הינו בחינת אתערותא דלעילא ואתערותא דלתתא כולל יחד, שזוהו בחינת הללויה, שיהלל שאנו אומרים והשם יתברך בעצמו - הם שניהם אחד, בבחינת (דברים י) 'הוא תהלתך והוא אלקיך', שזוהו עקר שלמות התפלה והתהלה, כמוכא כ" (במקום אחר סימן יט בלקוטי תנינא).

הללויה - נעוץ ראשו בסופו וסופו בראשו וזוהו הללויה בראש - הללויה בסוף, וכן תקנו לשלשולי הללויה בתר הללויה - כי נעוץ ראשו בסופו וסופו בראשו, וכן נעוצים ומחברים המזמורים זה בזה, כי הכל אחד - הראש והסוף, התעוררות עליון והתעוררות תחתון.

צריך להלל בכל נשימה ונשימה על שזכים להללו ית'

וזהו בחינת 'כל הנשמה תהלל י"ה הללויה', שהוא סיום ספר תהלים שהוא כולל כל תהלים, הינו כמו שדרשו רבותינו ז"ל (מדרש רבה דברים פרק ב) 'על כל נשימה ונשימה תהלל י"ה', וזה העקר - לידע שכל נשימה ונשימה מאתו יתברך, ולהלל שמו יתברך על כל נשימה ונשימה, ואחר כך צריכין מיד להללו על זה בעצמו שאנו זוכין להלל שמו, שזוהו בעצמו הנשימה, כי עקר הנשימה שהוא הנשמה - הוא להלל שמו יתברך, כמו

יחוד הק"ש ע"י התהלים שבפסוד"ז

יג ועל בן אין אומרים עקר קריאת שמע וברכותיה בשחרית עד שאומרים תחלה מזמורי תהלים, שהם פסוקי דזמרה שתקנו לנו לומר קדם קריאת שמע וברכותיה, כי עקר קבלת היחוד - שעל ידי זה פנסת ישראל מתחברין בהשם יתברך - אי אפשר כי אם על ידי פסוקי דזמרה שהם מזמורי תהלים שכלולים משני ההתעוררות, שעל ידי זה עקר היחוד וכנ"ל (אות יא).

י' הללויות כלולים מכל התהלים והמזמור האחרון כלליות דכליות

ועל בן אומרים המזמורים האחרונים שבסוף תהלים שהם העשרה הללויות שאמר בסוף תהלים, שכלולים מכל ספר תהלים שנאמר בעשרה מיני נגינה, שכנגדם הם העשרה הללויות שבסוף תהלים, ומזמור האחרון הוא כלליות דכלליות - שכולל בזה המזמור בעצמו כל היוד הלולים, וסיים 'כל הנשמה תהלל י"ה הללויה'.

הללויה - כלליות שם ושבח - איתדל"ת ואיתעדל"ע

כי אמרו רבותינו ז"ל (פסחים קיז) 'בעשרה לשונות נאמר ספר תהלים, וגדול מכלם הללויה - שכולל שם ושבח בבת אחת, הינו בחינה הנ"ל, כי הללויה הוא עקר בחינת כלליות ספר תהלים - שכולל שם ושבח בבת

(דברים י) 'הוא תהלתך והוא אלקיך' - שהתפילה והשי"ת אחד כביכול, וזהו עיקר התכלית באמת.

כז. ז"ל: וזהו עיקר התכלית אצלנו - שתהיה התפילה נכללת באחדותו יתברך, בבחינת

- שְׁהוּא בְּחִינַת הַחַיִּימוֹת אֲלֵקוֹת שְׁלֵנוּ הַמְּלַבֵּשׁ
בְּנוּ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא, וְיֵה"ו
בְּעֶצְמוֹ - פְּבִיכּוֹל 'אֶחָד', כִּי הַכֹּל אֶחָד
בְּתַכְלִית הָאֲחָדוּת, שְׁזֵה עֶקֶר שְׁלֵמוֹת הָאִמּוּנָה
לְחֹבֵר וְלִיחַד חֲלָקֵי הַנֶּפֶשׁ רוּחַ נִשְׁמָה שְׁלוֹ -
שֶׁהֵם חֲלָק אֲלֵקֵי מַמְעַל - לְחִבְרָם וְלִיחְדָם
עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ, בְּבַחֲיִנַת (תהלים ק) 'הוּא עֲשָׂנוּ וְלוֹ
אֲנַחְנוּ', כִּי הַכֹּל אֶחָד בְּתַכְלִית הָאֲחָדוּת.

השי"ת מסתיר עצמו בשביל האיתדל"ת - שלא
יהיה נהמא דכסופא

רַק שֶׁהֵשֵׁם יִתְבַּרְךָ פְּבִיכּוֹל מְסַתֵּיר עֲצֻמוֹ
מֵאֲתָנוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְעוֹרֵר מֵעֲצָמָנוּ אֲלֵינוּ,
כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא, שֶׁעֶקֶר
הַבְּרִיאָה הִיְתֵה רַק בְּשִׁבִיל זֶה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה
אֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא כְּדֵי שֶׁלֹּא תֵאָכַל הַנִּשְׁמָה
נִהְמָא דְכִסּוּפָא פְּיָדוּעַ.

מעוצם הגשמיות קשה לנו להתעורר מעצמנו
אָבָל מֵעֶצֶם גִּשְׁמִיּוֹת הַעוֹלָם קָשָׁה לָנוּ מְאֹד
לְהִתְעוֹרֵר מֵעֲצָמָנוּ פְּרָאוּי, כִּי מְכַל יוֹם
יִצְרוּ שָׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עֲלָיו וְכוּ' (קדושין ל),
וּמִחֲמַת זֶה הוּא מֵה דִּהוּהָ שֶׁנִּתְרַחֲקָנוּ
בְּעוֹנוֹתֵינוּ כִּמְהָ שֶׁנִּתְרַחֲקָנוּ, וְנִחְרַב בֵּית
רֵאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי וְעַד כֵּן מְרַקֵּד בֵּינָן, וְעַל יְדֵי
זֶה מִתְאַרְךָ הַגְּלוּת בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבֵּים.

עיקר התיקון ע"י התהלים שכולל איתעדל"ת
ואיתדל"ע, שע"ז נזכה להתקרב אליו ית' עד
לתיקון הכל

וְעַל כֵּן עֶקֶר הַתִּקּוּן עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים
בְּכֹנְנָה שְׁכּוֹלֵל שְׁנֵי הַהִתְעוֹרְרוֹת יַחַד

שְׁכַתּוּב בְּזֵה הַפְּסוּק בְּעֶצְמוֹ כְּפִשּׁוּטוֹ 'כֹּל
הַנִּשְׁמָה תְּהִלֵּל י"ה וְכוּ'', נִמְצָא שְׁלֵעוֹלָם
צָרִיכִין לְהִלֵּל שְׁמוֹ יִתְבַּרְךָ בְּבַחֲיִנַת וְאֲנַחְנוּ
נִבְרָךְ י"ה מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ, כִּי כֹל
מֵה שְׁמֵהֲלָלִים שְׁמוֹ יִתְבַּרְךָ - צָרִיכִין לְהִלְלוֹ
עַל זֶה בְּעֶצְמוֹ שֶׁאֵנוּ זוֹכִים לְהִלֵּל שְׁמוֹ, כִּי
בְּאֵמַת הַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּבַחֲיִנַת 'הוּא
תְּהִלְתְּךָ וְהוּא אֱלֹהֵיךָ וְכוּ'.

כפילת הפסוק 'כל הנשמה' - להללו על
ההילול בעצמו

וְזֵהוּ בְּחִינַת כְּפִילַת הַפְּסוּק 'כֹּל הַנִּשְׁמָה
תְּהִלֵּל י"ה, כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהִלֵּל י"ה' -
שְׁכּוֹפְלִין בְּסוּף הַהִלְלוּיּוֹת, לְהוֹרוֹת עַל בְּחִינָה
הַנִּלְשָׁא חֶרֶץ צָרִיכִין לומר 'כֹּל הַנִּשְׁמָה
תְּהִלֵּל י"ה' - לְהִלְלוֹ עַל זֶה בְּעֶצְמוֹ שֶׁאֵנוּ
אוֹמְרִים 'כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהִלֵּל י"ה', וְכֵן לְעוֹלָם.

שמו ית' - איתדל"ע, וההילול - איתדל"ת,
והללויה כולל שניהם יחד שזה עיקר היחוד

כִּי הַהִלּוּל שֶׁנִּרְאָה כְּאִלוֹ הוּא מֵאֲתָנוּ - וְשְׁמוֹ
יִתְבַּרְךָ, שֶׁנִּיְהִים אֶחָד כְּנִל, שֶׁזֵּהוּ בְּחִינַת
הַלְלוּיָהּ שְׁסִים בְּסוּף סֵפֶר תְּהִלִּים שְׁכּוֹלֵל שֵׁם
וְשִׁבְחָ בִּיחַד כ"ב, שֶׁהוּא בְּחִינַת כְּלָלִיּוֹת
אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲלִיא וְאֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא יַחַד,
שֶׁעַל יְדֵי זֶה עֶקֶר הַתְּחַבְּרוּת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם
שְׁבִשְׁמִים, שֶׁזֵּהוּ עֶקֶר בְּחִינַת הַיְחוּד.

היחוד שבק"ש ש'ה' אלהינו בחי' איתדל"ת, ה'
- בחי' איתדל"ע - 'אחד'

שְׁזֵהוּ בְּחִינַת קְרִיאַת שְׁמַע, בְּחִינַת ה'ה'
אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, הִינּוּ ה' אֱלֹהֵינוּ

וכנ"ל, שעל ידי זה עקר קבלת אמונת היחוד שאנו מקבלין עלינו בכל יום, שעל ידי זה נזכה להתקרב אליו ותברך ולהתחבר ולהפיל בו ותברך תמיד מכל המקומות שבעולם, עד שנזכה לגאולה שלמה על ידי משיח צדקנו שיזכה להשיג ולגלות השער החמשים, שעל ידי זה הפל ילכו בדרך זה לעסק באמירת תהלים ותפודות הרבה הרבה, עד שנזכה לתקן הפל בחסדו הגדול ותברך:

מהדברים שהתבארו עד כה:

גדולת הבורא ית' שמאיר בלב האדם - אינו יכול לספר מזה כלל • וגם האדם לעצמו אינו יכול לספר מזה ליום לחבירו, רק כל חד כפום מה דמשער בליביה • ק"ש בלילה בבחינת איתערותא דלעילא, וק"ש ביום בבחינת איתערותא דלתתא • על ידי התהלים זוכים להכניס בלב ישראל שיצעקו להשי"ת ששיבנו אליו ועל ידי זה יהיה נחשב לאיתערותא דלתתא - שאנו שבים מעצמנו • עיקר החיבור על ידי העשרה מיני נגינה שבתהלים שעל ידם מחברים יחד בחינת איתערותא דלתתא ואיתערותא דלעילא.

- א. היחוד שבקריאת שמע הוא על ידי מזמורי תהלים שאומרים מקודם, שכולים מב' ההתעורות דלעילא ודלתתא, שזה עיקר היחוד.
- ב. ההלוייה כולל שם ושבח יחד, שחי' איתערותא דלתתא ודלעילא יחד.
- ג. כל הנשמה תהלל י-ה הללויה, הינו שלעולם צריך להללו ית' על זה בעצמו שאנו זוכים להלל שמו, וכן לעולם.
- ד. ה' אלוקינו' היינו החיות אלוקות המלובש בנו, ויה" בעצמו, הוא 'אחד' בתכלית האחדות, רק שהשי"ת מסתיר פני כביכול כדי שנתעורר מעצמנו לבקש, שלא יהיה בנהמא דכיסופא, וכל התיקון הוא על ידי התהלים שכולל שני ההתעורות יחד שעל ידי זה זוכים להתקרב אליו ולהתחבר בו ית' מכל מקום שהוא.

תיקון התשובה ע"י הדיבור

ביה תרתי, אם כן יתקנו לומר תמניא אפי והלל הגדול. וצריכינן לומר שכונת התרצון הוא שמעלה גדולה מה שכלולים שניהם במזמור אחד אל"ף ביי"ת - ופרנסה, ואם כן יתפלא האדם מה קשר יש לפרנסה עם האל"ף ביי"ת - שבשכיל זה תהלה לדרך יקר כל כף משום דאית ביה תרתי יחד, עד שכל האומרו מבטח לו שהוא בן עולם הבא.

ע"י בחי' הא"ב והתפלה על הפרנסה יזכה בוודאי לתשובה

אך הענין כי על ידי שני הבחינות האלו יחד שהם השבח הגדול של זה המזמור תהלה לדרך שנאמר באלפא ביתא יש בו הזכרת הפרנסה שהוא מאתו יתברך - על ידי אלו השני בחינות נזכה לשוב אליו יתברך בודאי, ועל כן מבטח לו שהוא בן עולם הבא, מאחר שעל ידי זה יזכה בודאי לתשובה.

עיקר התשובה ע"י הדיבור בחי' אמירת תהלים **כי** עקר התשובה על ידי הדבור, כמו שכתוב (הושע יד) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'', כמו שאמרו רבותינו ז"ל 'איני מבקש

האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב

יד וזהו בחינת 'תהלה לדרך' שאומרים מקדם, ואמרו רבותינו ז"ל (ברכות ד) 'כל האומר תהלה לדרך שלש פעמים בכל יום - מבטח לו שהוא בן עולם הבא. מאי טעמא, אי לימא משום דאית ביה אל"ף ביי"ת [-שהמזמור הוא לפי סדר הא"ב] - לימא תמניא אפי [-שיאמרו את מזמור קי"ט שבתהלים, שהוא מסודר לפי הא"ב]. אלא משום דאית ביה פרנסה [-שנאמר בו שהשי"ת מכין מזון לכל חי], לימא הלל הגדול [-את פרק קל"ו שבתהלים שנאמר בו 'נותן לחם לכל בשר']. אלא משום דאית ביה תרתי' [-שהוא גם מסודר בסדר הא"ב, וגם נאמר בו השבח שהשי"ת מכין מזון לכל חי^{כט}].

מה המעלה שיש בתהלה לדוד כסדר הא"ב ויש בו תפלה על פרנסה, ומה השייכות ביניהם

והדברים תמוהים לכאורה מה קול הרעש הזה שבשכיל שיש בו אל"ף ביי"ת - על ידי זה מבטח לו שהוא בן עולם הבא. וגם הטעם השני תמוה ביותר שבשכיל שנוצר בו פרנסה יהיה מבטח כל כף. וגם התרוץ קשה לכאורה שמשני משום דאית

כט. רש"י שם.

ל. שמות רבה לח, ד: לפי שישראל אומרים רבון העולם וכו' עניים אנו ואין לנו להביא קרבנות, אמר להם דברים אני מבקש שנאמר 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה' - ואני מוחל על כל עונותיכם, ואין דברים אלא דברי תורה שנאמר (דברים א) 'אלה הדברים אשר דבר משה, אמרו לו אין אנו יודעין,

אמר להם בכו והתפללו לפני ואני מקבל, אבותיכם כשנשתעבדו במצרים לא בתפלה פדיתי אותם שנאמר (שמות ב) 'ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, בימי יהושע לא בתפלה עשיתי להם נסים, שנאמר (יהושע ז) 'ויקרע יהושע שמלותיו, ומה אמרתי לו נטה בכידון, בימי השופטים בבכיה שמעתי צעקתם, שנאמר (שופטים ו) 'ויהי כי זעקו בני

שְׁעַל יְדֵי זֶה נִתְקַן פְּגַם הַעֲוֹן שֶׁהָיָה עִקְר
הַפְּגַם בְּהַדְבּוּר וְכַמוֹכֵן כֹּל זֶה בְּדַבְרֵי אֲדוֹנָנוּ
מִוְרָנוּ וְרַבְּנוּ ז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לֵא.

ע"י תהלה לדוד שבא"ב - כלליות הדיבור -
יזכה להמשיך ע"ע קדושת הדבור וטובו ית', עד
שיזכה לתקן הכל

וְעַל כֵּן עַל יְדֵי תְהִלָּה לְדוֹד שְׁיֵשׁ בּוֹ אֱלֹ"ף
בִּי"ת שֶׁהֵם כֹּלֵל כֹּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם
- שֶׁכֵּלֶם הֵם צְרוּפִים שֶׁל הָאֱלֹ"ף בִּי"ת, עַל
יְדֵי זֶה יְכוּלִין לְתַקֵּן הַכֹּל, כִּי עַל יְדֵי זֶה
יִמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ קְדוּשָׁה שֶׁיִּקְדֹּשׁ הַדְּבָרִים מֵאִד
שְׁיֵאמַר תְּמִיד שִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת הַרְבֵּה עִם
הַדְּבָרִים שֶׁכֹּלֵל מְהֵאֱלֹ"ף בִּי"ת - מִכ"ב אֲתוֹן,
וְיִמְשִׁיף עַל עֲצָמוֹ רַחֲמָנוּתוֹ וְטוֹבוֹ יִתְבַּרֵּךְ
כַּנִּזְכָּר בְּזֶה הַמְזֻמָּר הַקְּדוֹשׁ גְּדֻלַּת הַבּוֹרָא
יִתְבַּרֵּךְ עַד 'אֵין חֶקֶר', רַחֲמָיו עַל כֹּל מַעֲשָׂיו,
וְטוֹבוֹ הַרְבֵּה וְחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל וְכוּ' וְשֶׁהוּא 'קְרוֹב
לְכֹל קוֹרְאָיו' וְכוּ'. וְסִיִּים תְּהִלַּת ה' יִדְבַּר פִּי
וְיִבְרַךְ כֹּל בְּשֵׁר שֵׁם קְדוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד -
שֶׁכֵּל בְּשֵׁר יִבְרַךְ שֵׁם קְדוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד,
שְׁעַל יְדֵי זֶה בּוֹדָאֵי יִתְתַּקֵּן הַכֹּל, עַל יְדֵי
שִׁיחָפֶךְ כֹּל הַצְּרוּפִים שֶׁהֵם כֹּלֵל הַדְּבָרִים
שֶׁבְּעוֹלָם - יִהְיֶה אוֹתָם וְיִכַּלֵּל אוֹתָם בְּתוֹךְ
הָאֱלֹ"ף בִּי"ת הַקְּדוֹשׁ שֶׁהֵם דְּבָרֵי הַתְּבוּדוֹת
וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת לְהִשָּׁם יִתְבַּרֵּךְ וְכַנ"ל.
וּבּוֹדָאֵי הֵיא עֲצָה גְּדוּלָּה וְקִלְיָה שֶׁהַכֹּל יְכוּלִין
לְקַיְמָה, כִּי יְכוּלִין לְזַפּוֹת לְתִשְׁבּוּכָה וּלְחַיֵּי
עוֹלָם הַבָּא עַל יְדֵי הַדְּבָרִים לְבַד.

מִכֵּם אֱלֹא דְבָרִים, וְהוּא בְּחִינָה הַנ"ל שְׁעַקֵּר
הַתְּשׁוּבָה זוֹכִין עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלָּים שֶׁהוּא
כֹּלֵל דְּבָרִים קְדוּשִׁים שֶׁל צְעָקוֹת וְתַחֲנוּנוֹת
וּבְקִשּׁוֹת וְשִׁירוֹת וְתִשְׁבַּחוֹת אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
שְׁעַל יְדֵי זֶה זוֹכִין לְתִשְׁבּוּכָה כַּנ"ל.

הא"ב בחי' כלליות הדיבור

וְזֶה בְּחִינַת מַעֲלַת הָאֱלֹפָא בֵּיתָא שְׁנֵאמַר בּו
תְּהִלָּה לְדוֹד, כִּי הָאֱלֹ"ף בִּי"ת הֵם כֹּלֵל
כֹּל הַעֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אוֹתוֹת, שֶׁבֵּהֶם כֹּלֵלִים
כֹּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם, שֶׁכֵּלֶם הֵם צְרוּפִי
אוֹתוֹת מְהֵאֱלֹפָא בֵּיתָא.

כל הפגמים הם בבחי' הכ"ב אותיות

וְעַקֵּר כֹּל הַפְּגָמִים שֶׁל כֹּל הַחֲטָאִים
שֶׁבְּעוֹלָם הֵם בְּבְחִינַת הַכ"ב אֲתוֹן
- שֶׁמִּמְשִׁיף חֵס וְשְׁלוֹם הָאוֹתוֹת שְׁיֵשׁ
בְּאוֹתוֹ הַדְּבָרִים שֶׁעוֹבֵר עָלָיו לְמָקוֹם שֶׁמִּמְשִׁיף
חֵס וְשְׁלוֹם לְהַסְטֵרָא אַחֲרָא וְכוּ' רַחֲמָנָא
לְצִלָּן, כִּי עִקְר הַחִיּוֹת שֶׁל כֹּל הַדְּבָרִים הֵם
הָאוֹתוֹת שְׁיֵשׁ בְּאוֹתוֹ דְּבָרִים שְׁבוּ נִבְרָא, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים לג) 'בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ
וְכוּ', וְעַל יְדֵי הַעֲבָרָה חֵס וְשְׁלוֹם - מִמְשִׁיף
אֵלוֹ הָאוֹתוֹת לְמָקוֹם שֶׁמִּמְשִׁיף רַחֲמָנָא
לְצִלָּן.

עיקר התיקון ע"י הדיבור שמצדף האותיות

וְעַל כֵּן עִקְר הַתְּקוּן עַל יְדֵי הַדְּבָרִים, שְׁעַל יְדֵי
זֶה חוֹזֵר וּמְצַרֵּף אוֹתוֹת הַדְּבָרִים לְטוֹב,

שנאמר (ירמיה לא) 'כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה' וגו',
הוי, איני מבקש מכם לא זבחים ולא קרבנות אלא
דברים, שנאמר 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'.'
לא. ליקו"מ סי' ד. קעח. ועוד.

ישראל אל ה', בימי שמואל לא בתפלה שמעתי
להם, שנאמר (שמואל א' ז) 'זיעק שמואל אל ה' בעד
ישראל ויענהו ה'', וכן אנשי ירושלים אף על פי
שהכעיסוני - בשביל שבכו לפני רחמתי עליהם,

מאד בתעניתים רבים ובסגופים קשים ועצומים רבים מאד, ואם אינו זוכה לזה אף על פי שיודע בנפשו שהיה צריך לזה לפי עוונותיו ופגמיו המרבים, ואפלו אם יודע בעצמו שגם עתה עובר עליו מה שעובר בכל עת וכו' אף על פי כן אם לא יניח את עצמו לפל לעולם ויחזק את עצמו לדבר דבורים על כל פנים תמיד לפני השם יתברך בצעקות ותחנונות ובקשות הרבה להשם יתברך, בודאי סוף כל סוף ישוב להשם יתברך וכנ"ל.

ע"י שיבטח בהשי"ת שיפרנסו יוכל למצוא כמה שעות לעסוק בתהלים והתבודדות

אף שלא ימנעהו מזה - הפרנסה, רק יבטח בה' שהוא יתברך יפרנסו ברחמיו כמו שכתוב במזמור זה כנ"ל. ואפלו אם הוא בעל ממשא ומתן או מלאכה, אף על פי כן ידע האמת 'כי לא בכח יגבר איש, ואם יעשה מה שיעשה - אינו יכול לקבל פרנסתו על ידי יגיעתו וטרחתו לבוד כי אם בישועת ה' וחסדו, כאשר יודע כל אחד בעצמו שעקר הפרנסה כשהשם יתברך מזמין לו איזה רוח וכיוצא, ומכל שפן הטרחות והדאגות שאינם מועילים כלל, אדרבא מזיקים הרבה לפרנסה, על כן אפלו הבעל ממשא ומתן ומלאכה יכול למצא לנפשו פמה שעות ביום שיעסק בהם באמירת תהלים והתבודדות וכו' לקדש הדבור של האל"ף ביי"ת, ועל ידי זה ישוב בודאי להשם יתברך.

ע"י קדושת הדיבור והזכרה שהפרנסה רק מאתו ית' - יזכה בודאי לתשובה ולעוה"ב

נמצא, שעל ידי האלו תרתי שפלו המזמור מהם שהם האל"ף ביי"ת שהוא כלל הדבור הקדוש, והזכרת שבת

הפרנסה מונעת מלשוב להשי"ת ע"י הדיבור

אף יש על זה מניעה גדולה ועצומה והיא מניעת הפרנסה - שכל אדם טרוד בפרנסתו מאד, ועל כן אינו עוסק בשלמות אפלו בעצה קלה הזאת לשוב להשם יתברך על ידי הדבור הקדוש של הכ"ב אותיות שבאלפא ביתא.

צריך להזכיר לעצמו האמת שכל הפרנסה רק ממנו ית'

אבל באמת גם זה אינו מניעה כלל, כי צריכין להזכיר את עצמו האמת שאי אפשר בשום אופן להמשיך לעצמו פרנסתו על ידי יגיעתו וטרחתו, כי הוא כפירה חס ושלום לומר 'כחי ועצם ידי עשה לי' וכו' חס ושלום רחמנא לצלן, רק צריכין להאמין בהשם יתברך כי כל הפרנסה הוא מאתו יתברך לבוד, כמו שכתוב (דברים ח) 'וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל', וכמו שכתוב במזמור זה 'עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו פותח וכו' ומשביע וכו'.

אם לא יניח א"ע ליפול וידבר דיבורים תמיד להשי"ת, עי"ז ישוב בודאי להשי"ת

וזהו מעלת זה המזמור דאית ביה תרתי יחד, שנאמר באל"ף ביי"ת ונזכר בו פרנסה שהיא מאתו יתברך, ועל כן על ידי זה מבטח לו שהוא בן עולם הבא, כי מי שילך בדרך זה בודאי יזכה לעולם הבא, כי על ידי זה עקר התשובה וההתקרבות אליו יתברך מכל מקום שהוא, דהינו אף על פי שאינו זוכה להתיגע ולטרח בעבודתו יתברך כמו הצדיקים והקשרים והחסידים שלפנינו - שאפלו הקטנים שבהם יגעו וטרחו מאד

פְּרִנְסָה שֶׁהוּא מֵאֲתוֹ יִתְפָּרֵף - עַל יְדֵי זֶה יְדֵי מְזֻמּוֹר זֶה לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, מֵאַחַר שֶׁעַל
בְּוֹדָאֵי נְשׁוּב לְהִשָּׁם יִתְפָּרֵף. וְעַל כֵּן זֹכֵינן עַל יְדֵי שֶׁבִינן לְהִשָּׁם יִתְפָּרֵף וְכַנְּ"ל:

מהדברים שהתבארו עד כה:

על ידי התהלים זוכים להכניס בלב ישראל שיצעקו להשי"ת
שישיבנו אליו ועל ידי זה יהיה נחשב לאיתערותא דלתתא - שאנו
שבים מעצמנו

א. כל הפגמים שבעולם הם בבחינת הכ"ב אתון, שממשיך ח"ו האותיות
שיש באותו הדבר - למקום שממשיך ח"ו.

ב. כל התיקון הוא על ידי הדיבור שעל ידי זה חוזר ומצרף האותיות לטוב.
ג. אמירת תהלה לדוד, בשביל להזכיר את מעלת הדיבור שבכ"ב אותיות,
שעל ידי זה נזכה לתשובה שלימה תמיד, ולהזכיר שכל הפרנסה מאתו
ית', של ידי זה ימצא זמן לעסוק כמה שעות באמירת תהלים והתבודדות
ל'קדש הדיבור' ועל ידי זה בודאי ישוב אליו ית'.

כללות איתדל"ת ואיתדל"ע ע"י הארת שער הנ'

מההתנוצצות משיח לב שהתחיל להתנוצץ מימי האריז"ל, וכל מה שמתקרבין יותר לביאת משיח - אף על פי שהצרות הנפיש מתגברין יותר - אכל ברחמיו גם התנוצצות משיח מתנוצץ בכל פעם יותר, וכמו שמשפריים ענין זה בפשם הרב הקדוש מברדיטשוב זצוק"ל.

העצות נמשכים משער הנ', והם כלולים בתהלים - לצעוק תמיד להשי"ת

ועקר אלו העצות האמתיות נמשכין מבחינת שער החמשים שיגלה משיח צדקנו, וכלל העצות פלולים בספר תהלים שהם 'חסדי דוד הנאמנים', שהם בחינת נצח ויהוד, בחינת עצות קדושות ונפלאות מאד (כידוע שחסדי דוד הם בחינת

ע"י השכל הקדוש הנמשך משער הנ' -

ממשיכים ע"ע את הקדושה לילך בזה באמת

מו וכל זה זוכין על ידי השכל הקדוש הנמשך משער החמשים, שהוא בחינת שבועות, בחינת המקנה של שבועות שהוא מקנה של שער החמשים - שמטהר מפל השמאות והגלולים שבועולם ומושיע מפל הצרות (ליקו"מ סי' נז), שאז ממשיכין על עצמו קדושה זאת לזכות לילך בזה באמת, ולא יטעה את עצמו ולא יאבד את עולמו לנצח בחנם חס ושלום.

כל תקותנו על העצות שנמשכין מהתנוצצות

משיח שמתנוצץ עכשיו ביותר

כי עכשו כל תקותנו הוא רק על ידי אמתיות העצות הקדושות התמימות הנמשכין

לב. עיין ליקו"ה הל' תחומין הל' ה, כב: והכלל כי כל מה שנתגלה עצה קדושה להכיר את השם יתברך - תיכף את זה לעמת זה עשה אלקים שהסטרא אחרא מתגברת כנגד אותה העצה לקלקלה חס ושלום, ועל כן באמת צריכין מלחמה חדשה בכל פעם, אבל אף על פי כן 'אתה מרום לעולם ה', כי בודאי 'עצת ה' לעולם תעמוד' ועצתם של הסטרא אחרא תתבטל, בבחינת 'עוצו עצה ותופר' בבחינת 'עצה נבערה'. אבל עיקר התקון יהיה על ידי משיח שיבוא במהרה בימינו וכו', אז יתגלו בשלמות בחינת המים עמוקים עצה' וכו', וכמו שכתוב 'ונחה עליו רוח ה' וכו' רוח עצה' וכו' וכמו שכתוב 'ויקרא שמו פלא יועץ' וכו' - שיתגלו עצות עמוקות ונפלאות כאלה עד אין סוף, שיהיה בלתי אפשר להסטרא אחרא לסותרן בשום אופן בעולם, כי העצות שימשיך משיח במהרה בימינו, יהיו עד אין סוף ואין תכלית, ואז יתקיים

עצת ה' לעולם תעמוד', בחינת 'כי ה' צבאות יעץ ומי יפר', כי אז יתגלו העצות שלמות ועמוקות שעל ידם יקיימו ישראל את התורה כל ימיהם לעולם, אשר עצות כאלו לא נתגלו עדין בעולם. ועל כן בודאי התורה הקדושה שלנו לא תשתנה כלל בימות המשיח אפלו נקודה אחת, ואף על פי כן תתחדש התורה אז לגמרי כאלו ניתנה אז, כי אז נזכה לקבל חדושין דאורייתא כאלה שעל ידי זה נזכה כל אחד ואחד לפי מדרגתו לידע עצות שלמות ועמוקות באופן שיזכה בכל פעם להתגבר על מה שצריך להתגבר ולזכות לקיים את התורה בשלמות, ועל זה נאמר 'זכרתי להם ביום ההוא ברית חדשה וכו' לא כברית הראשונה אשר המה הפרו את בריתי וכו' והסירותי את לב האבן וכו' ועשיתי את אשר בחקי תלכו וכו'. ע"כ. ועיין עוד שם באות לד. ובהל' תענית הל' ד, יג. ובהל' סוכה הל' ז, ב.

מה שאמר אדונינו מורנו ורבנו ז"ל במעשה של הבעל תפלה - שמפל התאוות ומדות רעות יכולין לצאת, אבל מתאוות ממון אי אפשר להוציא כי אם על ידי הדרך וכו' יד:

דוד לא הזכיר הנו"ן דקד' - שלא יתגבר ביותר, רק ברמז שהסמיכה היא ע"י שידע שהפרנסה מהשי"ת

מז וזה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ד) 'מפני מה לא נאמר נון באשרי, מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, שנאמר 'נפלה' וכו', ואפלו הכי חזר דוד וסמכה ברוח הקדוש שנאמר 'סומך ה' לכל הנופלים וכו'', והינו כי לא רצה להזכיר הנון בפרוש - שמרמז על שער החמשים של הקדשה, שעל ידי זה עקר התקנה, מפני שיש בה מפלה לכנסת ישראל, כי גם עקר הנפילה של כנסת ישראל הוא על ידי שער החמשים של הטמאה, ועל כן אי אפשר להזכיר הנון דקדשה בפרוש, כי יתגבר המתנגד מאד, רק ברמז ומזה בפרוסק שאחריו שהוא 'סומך ה' לכל הנופלים וכו'', וזה על ידי שישליף יהבו על ה' - ויבטח שהשם יתברך יפרנסו בודאי אפלו אם יעסק כמה שעות ביום בהדבור הקדוש של תפלה ותורה ושירות וכו', כי כל הפרנסה אפלו של הבעל משא ומתן ומלאכה - מאתו יתברך, כמו שכתוב שם תכף אחר 'סומך ה' לכל הנופלים וכו', עיני כל אליך ישברו וכו' פותח ומשביע' וכו'.

נצח והוד בחינת עצות לג', הינו לצעק תמיד להשם יתברך יהיה איה שיהיה וכנ"ל.

הגלות האחרון הכביד מאוד ואין שום עצה רק ע"י הדיבור להשי"ת בתפלה ובהתורה

בי הגלות של עכשו נמשך מבחינת שער החמשים של הטמאה רחמנא לצלן, שמשם אי אפשר לצאת כי אם בישועת ה' וחסדו הנפלא, ועל כן זה הגלות האחרון הכביד מאד מאד ומתארך מאד בעוונות הרבים, ועליו נאמר (איכה א) 'ותרד פלאים אין מנחם לה', וכתוב (דניאל יב) 'עד מתי קץ הפלאות', ועקר הוא גלות הנפש מה שאנו רחוקים כל כך על כך מאבינו שבשמים, ואין לנו שום עצה ותקנה כי אם על ידי הדבור - לדבר ולצעק הרבה להשם יתברך ולומר תחנון ובקשות וכו' הרבה להשם יתברך בכל יום ויום, וללמד תורה הרבה.

מניעת הפרנסה - שער ה' שבטומאה

אף המניעה הגדולה על זה היא הפרנסה, והוא חסרון אמונה שאינו מתחזק להאמין שהפרנסה רק מאתו יתברך, ועל זה הניח את עצמו הבעל דבר עתה מאד על כל אחד ואחד להטרידו כל ימי חייו בטרדת הפרנסה, עד שאינו מניחו אפלו לצעק להשם יתברך פראוי, וזה נמשך משער החמשים של הטמאה שמשם הגלות הנה, שמשם קשה מאד מאד לצאת, והוא בחינת

לג. פע"ח הזמירות פ"ה.

ובודאי לא תפעל כלל אצלם, כי אי אפשר להוציא מזה כלל. רק ששמע מהמלך, שעל ידי הדרך שיש להחרב הנו"ל שמשם קבל גבורתו כנ"ל, על ידי זה יכולים להוציא את מי שנפל לתוכם, אך מי שנפל לתאוה זו של ממון, אי אפשר בשום אופן להוציאו משם.

לד. סיפומ מעשה יב: ענה ואמר הגבור להבעל תפלה, ששמע מהמלך שמכל התאוות אפשר להוציא את מי שנפל לתוכם, אך מי שנפל לתאוה זו של ממון, אי אפשר בשום אופן להוציאו משם.

הוא דִּיקָא עַל יְדֵי עֲשִׂירוֹת, וְשֶׁל זֶה דִּיקָא עַל יְדֵי עֲנִיּוֹת, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה שְׁאָר הַשְּׁנוּיִים הַרְבִּים לֵה, פִּי 'צְדִיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו וְחֲסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו' - שְׁפָל מֵה שְׁעוֹשֶׂה עִם הָאָדָם הַכֹּל חָסֵד גְּדוֹל מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ, פִּי אֶפְלוּ מִי שְׁאִין לוֹ פִּי אִם לְחֵם צָר וּמִים לְחַץ - הַכֹּל הוּא חָסֵד גְּדוֹל מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ לִי, וְעַקֵּר הַתְּקוּהָ שֶׁל הָאָדָם הוּא לְזִכּוֹת לְחַיִּים נִצְחָיִים שֶׁל

העשירות שיש לזה והעניות לזה - מצדקת 'ה' בכל דרכיו, והתקוה - ע"י שהש"ת 'קרוב לכל קוראיו'

וּמֵה שְׁאֲנוּ רֹאִים שֵׁישׁ לְזֶה הַרְבֵּה עֲשִׂירוֹת מְאֹד וְלְזֶה עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת גְּדוֹל וְכִיּוֹצֵא שְׁאָר הַשְּׁנוּיִים רְבִים שֶׁבְּפָרְנֶסָה - הַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְהוּא יוֹדֵעַ מֵה שְׁעוֹשֶׂה לְפִי עֲנִין הַבְּחִירָה שֶׁל כָּל אֶחָד - שֶׁהַבְּחִירָה שֶׁל זֶה

מכל מה שעובר עליך וכמובא בשם הבעל שם טוב ז"ל. ע"כ.

ובהל' גזיקין הל' ה, י: כי צריך כל אחד להאמין כי צדיק ה' וישר משפטיו ובודאי אינו בא בטרונאי עם בריותיו ואינו מבקש מהאדם שיעשה מה שאין ביכלתו, ובודאי הוא יתברך יודע שזה עיקר הנסיון של זה האדם שיחטוף עתים לתורה ועבודה מתוך דחקות הזה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל כל המקיים את התורה מעוני וכו', וכן בכל מה שעובר על האדם. כי באמת האדם לא בא לעולם כי אם בשביל תקון המשפט, דהינו שיקבל שכרו במשפט ולא יאכל נהמא דכסופא, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה וזה כל מעלתו על כל המלאכים, על כן צריכים להאמין שה' יתברך בודאי ישר משפטיו ואינו מנסה שום אדם במה שאינו יכול לעמוד בו אף על פי שלפי שכלו קשה לו לעמוד בענינים אלו שעוברים עליו, אף על פי כן צריך להשליך שכלו וחכמתו ולהאמין כי ישרים דרכי ה' ומשפטיו ובודאי הוא צריך לעבור בזה העולם בענינים אלו שה' יתברך מתנהג עמו - בעשירות או בעניות או בהתגברות התאות והרעיונים וכו' וכו', וכמו שאמרו רבותינו ז"ל הלל מחייב עניים, יוסף מחייב הרשעים, רבי אלעזר בן חרסום מחייב העשירים. ובזה כלולים כל המדרגות שבעולם, כי אין עני מהלל ואין התגברות והתגרות כמו שהיה ליוסף הצדיק וכן אין עשיר כרבי אלעזר בן חרסום.

לו. עיין ליקו"ה הל' פורים הל' ו, יא: כי האדם ראוי לו להבין עוצם עניותו בזה העולם, כי אפילו הצדיק אי אפשר לו לצאת ידי חובתו בזה העולם כנגד השם יתברך, וכמו שכתוב 'כי אין צדיק בארץ

לה. עיין ליקו"ה הל' ר"ח הל' ו, יט, ז"ל בקיצור: על כן צריך האדם לידע שכל מה שעובר עליו בכל יום ויום כל ימי חייו הכל בצדקה ובמשפט בחסד וברחמים, כי ישר משפטיו יתברך, כי בחירתו הוא דיקא באופן זה שמתנהג עמו בכל יום ויום, כי ה' יתברך ברחמיו שקל בדעתו שזה האדם - עיקר בחירתו על ידי עניות ודחקות גדול, וכן בשארי ההרפתקאות וכו', כי הכל בשביל הבחירה, שהוא בחינת משפט כנ"ל וכו'. על כן צריך כל החפץ באמת שידע ויאמין שבחירתו תלויה דייקא באופן זה שה' יתברך מתנהג עמו, ויאמין שהכל לטובתו, ויהיה רגיל לומר כל מה דעבד רחמנא לטב עבד, ובודאי יש דרך שדיקא על ידי זה הדחקות והיסורים והבלבולים יתקרב לה' יתברך.

ואם קשה לו לקבל ולסבול היסורים והדחקות - יצעק ויתפלל לה' יתברך שיושיעו ויעזרוהו, ובזה בעצמו יתקרב לה' יתברך ויעבדהו, כי ה' יתברך מתאוה לתפלתם של ישראל, וכמו שכתוב 'יקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני', כי אין שום עצה ותחבולה נגד כל הצרות וההרפתקאות ודחקות וטרדת הפרנסה העוברים על כל האדם בכל עת ועת - כי אם לצעוק ולזעוק ולהתחנן לפני ה' יתברך, ולבכות לפניו כתינוק הבוכה לפני אביו שימלא מחסורו וכו'.

אבל זה שאומר האדם אם היה כך הייתי עוסק בתורה וכו' אין זה עצה כלל והוא פוגם בזה הרבה, כי כל אחד צריך לבקש ממקום שהוא שם את ה' יתברך, כמו שכתוב 'ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת וכו'', 'משם' דיקא - ממקום שאתה שם

'לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ דִּיקָא - יִהְיֶה מִי שְׂיִהְיֶה, נִמְצָא שְׁמִדְבַר הַמְזֻמָּר הַקְדוּשׁ הַזֶּה שְׁצָרִיכִין לְצַעֵק וּלְדַבֵּר דְּבוּרִים קְדוּשִׁים תְּמִיד לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וְשֶׁהַפְּרִנְסָה לֹא תִבְלָבְלוּ מִזֶּה, פִּי

עוֹלָם הַבָּא, פִּי כָּל הָעוֹלָם זֶה הֵבֵל וְרִיק פְּצָל עוֹבֵר פְּאֲשֶׁר אָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ, אֵךְ עַל יְדֵי מַה זֹכִים לְחַיִּים נְצַחִים, זֶה עַל יְדֵי 'קְרוֹב ה' לְכֹל קוֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרְאוּהוּ בְּאֵמֶת,

והפרנסה מן האדם - בודאי לא היה כדאי שימשך לו מזונות, אך ה' יתברך זן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים וכו'.

ועל כן כשמגיע לאדם איזה שפע של מזונות ופרנסה הן רב הן מעט - צריך לידע שהכל בחסד ואינו כדאי, רק הכל ברחמיו שמביא לו פרנסה ממרחק מאד בבחינת 'ממרחק תביא לחמה' ממש, וידיעה זאת נצרך לו בכמה בחינות, הן שלא ירום לבבו בעשרו והשפעתו שייסבור שהעשירות מגיע לו כמצוי בכמה אנשים שתיכף שמגיע לו איזה שפע עשירות - מתחיל להתנהג בגדולות, עד שעכשו דאגתו מרובה מקודם, מחמת שחסר לו הרבה כפי מה שרוצה להתנהג בגדולות, וכשאין מרויח כרצונו - הוא מלא כעס ומכאובות ומתערעם על מדותיו יתברך, כאלו ה' יתברך משועבד כביכול ליתן לו עשירות, אבל באמת צריך לידע שכל מה שה' יתברך משפיע לו הכל בחסד גדול, כי השפע באה לו ממרחק מאד כנ"ל על כן אל ירום לבו בעשרו ואל יתערעם על מדותיו יתברך. ומה שהוא צריך על הכרחיות באמת יבטח בשם ה' שישפיע לו בחסדו.

וכמו כן בעניינים ודלת העם צריכין גם כן לידע זאת שהפרנסה באה ממרחק מאד בחסדו, ועל כן צריך לבטוח כי האלקים הרועה אותו מעודו בחסדו ומשפיע לו פרנסתו ממרחק כזה - הוא ירחם עליו כל ימי חייו ויתן לו פרנסתו המוכרחת ואל יצר צרת מחר, כי דיקא על ידי שיודע שהפרנסה באה ממרחק מאד מאד, בפרט העניינים ודלת העם שרואים כמה הפרנסה רחוקה מהם - ומעט הפרנסה שיש להם באה להם בנס בכל יום, כשידע זאת בבירור לא יטריד דעתו ומחשבתו עוד על הפרנסה, רק ישליך יבשו על ה' מאחר שיודע שאין שום סיבה שימשיך פרנסה, רק ה' יתברך משפיע לו ממרחק מאד בחסדו, והוא ברחמיו ישפיע לו גם להבא בכל יום די מחסורו בחן ובחסד וברחמים. ע"כ. וע"ע בהל' נט"י לסעודה הל' ו, כו.

אשר יעשה טוב' וכו', מכל שכן וכל שכן שאר בני העולם, ואם כן אפילו לחם צר ומים לחץ אינו מגיע לו חס ושלוש לפי מעשיו, רק השם יתברך זן את העולם בחסדו, כמו שכתוב 'נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו', ואם כן אין עני יותר ממנו, כי הוא אוכל דלאו דיליה, וכשמשים אל לבו האמת ויודע זאת בברור, אזי טוב לו תמיד ויזכה לעשירות אמיתי שהוא מה שאמרו רבותינו ז"ל 'איזהו עשיר השמח בחלקו', כי ישמח תמיד בחלקו, מאחר שיודע שהכל חסד גדול מהשם יתברך אפילו לחם צר ומים לחץ, ועל ידי זה יזכה לעשירות ממש לכל הון דעלמא, בבחינת 'מאן דאיהו זעיר הוא רב', שמי שהוא קטן בעיניו ויש לו הסתפקות ומקבל הכל באהבה ובשמחה - יזכה אחר כך לעושר וגדולה, וכמו שאמרו 'ש מתרושש והון רב', וכתב 'מקים מעפר דל וכו' להושיבי עם נדיבים', 'מקים מעפר' דיקא, הינו מי שמשים עצמו כעפר וכו"ל, וגם אחר כך כשזוכה לעשירות ממש לכסף וזהב וחפצים הרבה לא יפול על ידי זה להתאוות מה שאינו שלו, כי גם בעוצם עשירותו יחזיק עצמו לעני ויהיה שמח בחלקו תמיד וכו"ל. ע"כ.

ובהל' שילוח הקן הל' ה, טו: וכן בענין הלחם והפרנסה צריכים זאת גם כן מאד לידע שהלחם והפרנסה באה ממרחק מאד מאד בבחינת 'ממרחק תביא לחמה' שמרמז על התורה לחמה דאורייתא, וגם צריכין להבין משל ומליצה (כמו שפרש רש"י בתחלת משל) כי גם כפשוטו צריכין לידע שהלחם והפרנסה ממש באים ממרחק מאד, כי המזונות באים ממקום גבוה ורחוק מאד, כמו שאיתא בכתבי האר"י ז"ל על מאמר רבותינו ז"ל בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא וכו' - שהוא בחינת מזל העליון, שהוא בחינת תקוני דיקנא קדישא, בחינת נוצר ונקא וכו', שהם בחינות גבוהים מאד כידוע. ועל כן באמת אמרו רבותינו ז"ל 'קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, וכפלים כיולדה, ויותר מן הגאולה, וכפי עוצם התרחקות המזונות

ליקוטי כללות איתדל"ת ואיתדל"ע ע"י הארת שער הנ' הלכות לא

זוכין על ידי מ"ט ימי הספירה, שהם בחינת מ"ט אותיות השבטים, בחינת מ"ט שיערי תשובה, בחינת מ"ט אותיות שבקריאת שמע וכו', שכל זה כולל ספר תהלים כמבאר בהתורה הנ"ל בסימן עג וכנ"ל, ועל פן אומרים רות שמדבר משלשלת היוחסין מתחלת הלדת דוד המלך, שהוא משיח שחבר ספר תהלים שכולל כל הנון שיערים, שהוא בחינת קדשת שבועות כנ"ל, אשר על שם זה נקראת בשם רות - על שם שיצא ממנה דוד שחבר ספר תהלים שרוה

יבטח שהוא תברך נותן לכל אחד את אכלו בעתו וכו', ועל פן על ידי זה מבטח שהוא פן עולם הבא, פי על ידי זה יזכה בנדאי לשוב ולהתקרב להשם יתברך וכנ"ל (וקצת מזה מבאר בדברינו בהלכות שלוחין הלכה ד אות ה'ז):

קוראים רות בשבועות - הולדת דוד המלך, שבועות הוא ע"י התהלים, שעי"ז קיום התורה - עיקר קבלת התורה

יז וזה שאומרים רות בשבועות, פי עקר קדשת שבועות שהוא יום החמשים -

המר הזה, שעקר הגלות הוא תאות ממון שבא מתאות המשגל כנ"ל (וכמבאר במקום אחר). וזה בחינת מה שסמכה דוד ברוח הקדש, שנאמר 'סומך ה' לכל הנופלים'. כי רק ה' יתברך ברחמיו סומך אותנו על ידי הצדיקי אמת, שעל ידי זה יש לנו קיום כנ"ל. ועל כן נסמך לזה 'עיני כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אכלם בעתו וכו'. כי זה עיקר הסמיכה מה שה' יתברך 'סומך לכל הנופלים', דהינו שמצילים מתאות ממון ומכניס בהם אמונה שיצפו לישועת ה' ויתלו עיניהם אליו לבד לבטוח בו יתברך שממנו כל הפרנסה, שזהו בחינת 'עיני כל אליך ישרו וכו'.

ועל כן במערבא מתרצי לה הכי, 'נפלה לא תוסיף, קום בתולת ישראל', הינו שבודאי מאחר שבחסדי ה' הוא סומך אותנו לבלי לשאר חס ושלום בנפילה זאת של תאות ממון שגרוע מן הכל, עד שסוף כל סוף יקימנו גם מנפילה זאת - בודאי אחר כך לא תוסיף כנסת ישראל ליפול עוד כלל, כי זה עיקר אריכת הגלות, עד שנזכה שיבוא משיח שבחכמתו יקים אותנו מנפילה זאת של תאות ממון, כי יתקים אז 'והשליכו איש את אלילי כספו ואלילי זהבו וכו' ואז לא יוסיפו ישראל ליפול עוד, כי אז יתתקן הכל וכו'.

ה' יתברך יאיר עינינו ועיני כל ישראל שנזכה להתקרב לצדיקי אמת שיוציאו אותנו מכל התאוות ומכל הטעותים, ובפרט מתאות ממון, ונשוב כלנו לעבדו יתברך כל חיינו לעולם, אמן.

לז. ז"ל בהל' שותפין הל' ד, ה: וזה בחינת מה שנסמך פסוק 'עיני כל אליך ישרו וכו', לפסוק 'סומך ה' לכל הנופלים'. כי עיקר כל הנפילות הם לתאות ממון חס ושלום כנ"ל, שאז נופל לכל השבעים עבודה זרה של כל השבעים אומות, וזה עיקר אריכת הגלות רחמנא לצלן, כי עיקר הגלות בגוף ונפש הוא רק בענין הממון - מה שלוקחים מסים ונתינות הרבה מישראל, וגם כל אחד משוקע בתאות ממון רחמנא לצלן כפי נפילתו חס ושלום, ומפני זה לא נאמר נו"ן באשרי, מפני שיש בה מפלה וכו', כמו שכתוב 'נפלה לא תוסיף' וכו', כי על הנופלים בתאות ממון נאמר 'נפלה לא תוסיף קום', כי מכל הנפילות אפשר לקום, אך מי שנופל לתאות ממון אי אפשר לו לקום משם, כמובן בהמעשה של הבעל תפלה עין שם, ועל זה נאמר 'נתנני ה' בידי לא אוכל קום', וכמו שאיתא במדרש, שזה נאמר על מרירות הפרנסה שעשאו עבד מכוון (הינו משועבד) לעצמו וכו' (עין שם במדרש איכה על פסוק זה).

ועל זה אמרו רבותינו ז"ל ואפלו הכי בא דוד וסמכן ברוח הקדש, שנאמר 'סומך ה' לכל הנופלים', הינו שבודאי כפי התגברות תאות ממון ומרירות הפרנסה - לא היה אפשר להתקיים כלל ברוחניות ובגשמיות, אך 'לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל, כי ה' יתברך עוזר לנו בכל דור ושולח לנו צדיקי אמת שבעוצם כוחם - אף על פי שחולקים עליהם - הם בחכמתם הנפלאה סומכים את ישראל בעלם גדול, ועל ידי זה יש לנו קיום בגלות הארוך

'קחו' דיקא, הינו שהדברים כבר מוכנים מאתו יתברך, והשם יתברך מבקש שנקח אותם עמנו לשוב אליו על ידי זה, וכמו שמפרש ומלמד אותנו שם איך נאמר לפניו - כמו שכתוב שם 'אמרו אליו כל תשא עון' וכו', ומי שידע כל זאת באמת - בודאי בקל ישוב להשם יתברך מכל מקום שהוא אפלו אם יעבר עליו מה, כי תמיד יוכל ליקח דבורים מאתו יתברך אם ירצה, עד אשר סוף כל סוף ישוב אליו וירחמנו.

ע"י תהלים בכוונה ישוב בוודאי להשי"ת, כי השי"ת רוצה רק את הרצון להאמת

וזהו בחינת גדל מעלת אמירת תהלים שגלה הוא ז"ל שעל ידי זה בודאי נזכה לתשובה, ועל ידי זה תהיה הגאולה שלמה במהרה בימינו, כל זמן שנעסוק באמירת תהלים בכונה להשמיע אזנו ולבו למה שאומר - בודאי ישוב להשם יתברך, כי באמת הכל מאתו יתברך, ואין השם יתברך חפץ - רק הרצון וההתעוררות וההשתדלות אחר האמת, כי בלי שום התעוררות כלל אי אפשר, אבל באמת הכל מאתו יתברך:

כל עבודת ה' בבחי' הדלקת הנרות שהכל מאתו ית', וצריך רק את מעשה ההדלקה

יח וזה בחינת מעשה המנורה שהוא בחינת התורה, כמו שכתוב (משלי י) 'כי נר מצוה ותורה אור' וכמו בא (סוף ס"ח), וזה בחינת נר המערבי, שהוא עדות לכל ישראל, כי ממנו היה מתחיל ובו היה מסים^ל (מנחות פרק ח), כי

להקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות' כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ז), כי עקר קדשת שבועות שהוא יום החמשים שהוא בחינת קבלת התורה מחדש בכל שנה ושנה - הוא על ידי בחינת דוד שהוא בחינת משיח, שהוא בחינת ספר תהלים, שעל ידי זה נזכה לשוב להשם יתברך ולקיים את כל דברי התורה, שזהו עקר קבלת התורה בכל שנה, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה - שהוא קיום התורה שזוכין על ידי אמירת תהלים וכו"ל:

עיקר ההתרחקות מתשובה - שצריך שנשוב

אליו, וזה ע"י שיקחו דברים מהשי"ת וישבו אליו

יח כלל הדברים שעקר ההתרחקות מהתשובה - הוא מחמת שצריכין שאנו נתעורר לשוב אליו, וההתעוררות פראוי קשה מאד, ובפרט למי שכבר נתרחק ועשה מה שעשה, ואף על פי כן הפל חפצים ליראה שמו יתברך, אף קשה וכבד להם להתעורר, וכלם רוצים שהשם יתברך יעורר אותם ויחזירם למוטב, אבל כשיודעים ומאמינים בהאמת שהשם יתברך בוחר בזה בעצמו שיהיה רצוננו וחפצנו תמיד להתקרב אליו, ושאין אנו צריכין רק ליקח דברים ולשוב אליו, כמו שכתוב (הושע יד) 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה'', ודרשו רבותינו ז"ל 'איני מבקש מכם אלא דברים', ובאמת גם הדבורים בעצמו ממנו יתברך, רק שאנו צריכין להשתדל ליקח אותם עמנו ולדבר בהם לפניו יתברך, וזהו 'קחו עמכם דברים',

שהלכו בני ישראל במדבר - לא הלכו אלא לאורו, אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה

לח. שבת כב: 'מחוץ לפרוכת העדת יערך', וכי לאורה הוא צריך, והלא כל ארבעים שנה

שְׁהַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל, כִּי מִמֶּנּוּ הָיָה מִתְחִיל וְבוּ הָיָה מְסִים, הֵינּוּ שְׁהֵתְחַלָּה וְהִסִּיּוֹם - הַכֹּל מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ לְבַד, כִּי גַר הַמַּעֲרָבִי הָיָה דוֹלֵק בְּנֶס כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל, וְעַל כֵּן בּוֹדָאֵי הָיָה יָכוֹל הוּא יִתְבַּרֵּךְ לְהִדְלִיק בְּעֶצְמוֹ אֶת כָּל גְּרוֹת הַמְּנוּרָה, וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל וְכִי לְאוּרָה הוּא צָרִיף וְכוּ', אִךְ צָוָה לָנוּ וְהִזְהִיר מֵאֵד עַל הַדְּלָקָת גְּרוֹת הַמְּנוּרָה - לְהוֹרוֹת שְׂאָף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרֵּךְ פּנ"ל, אִךְ עַל פִּי כֵן אֲנִי מַחֲיִבִים עַל כָּל פְּנִים לְהִדְלִיק אֶת גְּרוֹת הַמְּנוּרָה, וְזֶה יְהִי נֶחֱשָׁב לְהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלָנוּ, אִךְ עַל פִּי שְׂבָאָמְתָּ הַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, כִּי מִמֶּנּוּ הוּא מִתְחִיל וְבוּ הָיָה מְסִים.

המנורה - כלל הארת התורה - נעשית ממקשה אחת, שהכל מאתו ית' אבל צריך לעשותה

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה שֶׁהָיָה כְּלָה 'מִקְשָׁה עַד יִרְכָּה עַד פְּרָחָה מִקְשָׁה הִיא' (במדבר ח), דְּהֵינּוּ שְׂפִלָּה נַעֲשִׂית מַעֲשֵׂת אַחַת מֵרֵאשִׁיּוֹת עַד סוּפָה עִם כָּל הַכְּפֹתוּרִים וְהַפְּרָחִים וְכוּ' - הַכֹּל נַעֲשֵׂה מִחֲתִיכָה אַחַת, עַד שְׁנִתְקַשָּׁה מִשֵּׁה הַרְבֵּה אִיף לַעֲשׂוֹתָהּ, וְאָמַר לוֹ הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ הִטֵּל אֶת הַעֲשֵׂת לְתוֹף הָאֵשׁ וְתִצֵּא הַמְּנוּרָה לֵט, הֵינּוּ שְׂפִלָּה הַמְּנוּרָה - שֶׁהִיא כְּלָל הָאֶרֶת הַתּוֹרָה - הוּא רַק מִחֲתִיכָה אַחַת

כֹּל בְּחִינַת הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלָנוּ הוּא רַק כְּמִדְּלִיק גַּר - שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה כְּלוּם, רַק שְׁלוֹקֶת גַּר וּמִדְּלִיק בּוֹ גְּרוֹת אַחֲרִים לְאֲלָפִים וּרְכָבוֹת כְּמוֹ שְׂיִרְצָה, וּבְאָמְתָּ אִם לֹא הָיָה לוֹ אֱלוֹ הַגְּרוֹת אוֹ הַדְּבָרִים שְׂמִדְּלִיקִין - בּוֹדָאֵי לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהִדְלִיק אֲבָנִים וְעֶפֶר, וְכֵן אִם לֹא הָיָה לוֹ גַּר לְהִדְלִיק מִמֶּנּוּ אוֹ אִיזָה דְּבָר לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֵשׁ - בּוֹדָאֵי גַם כֵּן לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לְהִדְלִיק, נִמְצָא שֶׁהַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, הָאֵשׁ וְהַגַּר וְהַשְּׂמֶן וְהַפְּתִילָה, הַמִּדְּלִיק וְהַנְּדִלֵק - הַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְאִךְ עַל פִּי כֵן אִם לֹא יַעֲשֶׂה הָאָדָם הַמַּעֲשֵׂה כֹּל שֶׁהוּא לִיקַח הַגַּר וּלְהִדְלִיק בּוֹ אַחֲרִים - בּוֹדָאֵי לֹא יְהִיוּ נִדְּלָקִים מִעֶצְמָם, כִּי כִּף בְּרָא הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ הַבְּרִיאָה שֶׁהִכִּין הַכֹּל פְּאֵשֶׁר לְכָל בְּחֻמְתּוֹ, וְאִךְ עַל פִּי כֵן רוּצָה דוֹקָא שְׂאֲנַחְנוּ נַעֲשֶׂה וְנִגְמַר עַל יְדֵי הַתְּעוֹרְרוֹתֵנוּ מְלִמְטָה, אִךְ עַל פִּי שְׂבָאָמְתָּ הַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרֵּךְ פּנ"ל, כִּי כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם אֶת הַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ הוּא בְּבִחִינַת הַדְּלָקָת וְהָאֶרֶת אוֹר הַנְּשִׂמָה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ (שְׁלַח קסח), 'אֶעֱבֹד דָּלָא סְלִיק בֵּיהּ נוֹרָא מְבִטְשִׁין לֵיהּ, גּוֹפָא דָּלָא סְלִיק נְהוֹרָא דְנִשְׁמָתָא' וְכוּ'.

גַּר הַמַּעֲרָבִי הוּא עֵדוֹת שֶׁהַכֹּל מֵהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ וְאֶעֱבֹד
הוּא רוּצָה אֶת הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלָנוּ
וְזֶה בְּחִינַת גַּר הַמַּעֲרָבִי שֶׁהוּא עֵדוֹת

הִיא מְסִים - הַטְּבַת הַגְּרוֹת שְׁדִלַק כֹּל הַיּוֹם, וְאִינוּ מְטִיבוּ עַד הָעֶרֶב, וְכֹל זְמַן שֶׁהִיוּ יִשְׂרָאֵל חַבִּיבִין - הִיא דוֹלַק כֹּל הַיּוֹם, וְהֵינּוּ עֵדוֹתָהּ.
לט. תַּנְחוּמָא (פ'ר שְׁמִינֵי אוֹת יא): מַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה כִּי צַד, בְּשַׁעָה שְׁעֵלָה מִשֵּׁה הִיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵרֵאשִׁיּוֹת לוֹ בְּהַר הַיֶּאֱכָר יַעֲשֶׂה אֶת הַמִּשְׁכָּן, כִּיּוֹן שֶׁהִרָאָה לוֹ מַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה נִתְקַשָּׁה בּוֹ מִשֵּׁה, אִמַּר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרִי אֲנִי עוֹשֶׂה אוֹתָהּ לַפְּנִיךְ, מֵה עֲשֵׂה

בִּישְׂרָאֵל. מֵאֵי עֵדוֹת, אִמַּר רַב זו גַּר מַעֲרָבִי שְׁנוֹתָן בַּה שְׁמוֹן כְּמִדַּת חֲבֵרוֹתֶיהָ, וּמִמֶּנָּה הִיא מִדְּלִיק וְבַה הִיא מְסִים.
פִּירֵשׁ רש"י: **כְּמִדַּת חֲבֵרוֹתֶיהָ** - חֲצִי לֹג שִׁיעוֹר בַּה לְלִילִי תְּקוּפַת טְבַת הַגְּדוּלִים, וְאִם יִדְּלַק בְּיוֹם (וּבְלִילָה) בְּלִילוֹת הַקְּצָרִים - יִדְּלַק, אֲבָל פְּחוֹת - לֹא, שֶׁלֹּא יִכְבֶּה בְּטְבַת בְּלִילָה, וְהַתּוֹרָה אִמַּרָה 'מַעֲרַב עַד בְּקָר'. וּמִמֶּנָּה הִיא מִדְּלִיק - הַגְּרוֹת בֵּין הָעֶרְבִים. וְבַה

מגיה וביה, שבאמת נעשית מאליה, כי היה בלתי אפשר לאדם לעשותה, כי קשה וכבד להאדם שיתעורר ויאיר מעצמו, ואף על פי כן צריכין לעשות המנורה למטה דיקא.

משה נתקשה במעשה המנורה שנמשך משער הנ' ועל כן באמת נתקשה משה הרבה על זה, כי סוד זה נוגע בשער החמשים כנ"ל, שבאמת הכל כאשר לכל ממנו יתברך, ואף על פי כן צריכין רק התעוררות ורצון ותשוקה אל האמת, וזה נחשב להתעוררות שלנו כנ"ל.

קטורת בחי' תשובה היא ע"י בחי' הדלקת המנורה - איתדל"ת ואיתדל"ע יחד

ועל כן כל הקרבת הקטרת היה בשעת הדלקת המנורה והטבתה, כמו שכתוב (שמות ל"ג) 'בהיטיבו את הנרות יקטיננה, ובהעלות אהרן את הנרות וכו'', כי קטרת שהיא עקר בחינת תשובה כידוע, כי י"א סמני הקטרת מכניעין סטרא דמותא - כל

הסטריין או חרנין, ומעלין הקדשה מעמקי עמקי הקליפות כידוע, שזהו עקר בחינת תשובה, וכמו שכתוב בכתבי האר"י ז"ל משיזהר לומר קטרת בכונה גדולה ויעיל לו לחזור בתשובה, נמצא שקטרת בבחינת תשובה. אבל עקר התשובה זוכין בבחינת המנורה, שהיא בחינת אמירת תהלים שכולל יחד אתערוותא דלתתא ואתערוותא דלעילא בקשר נפלא - מה שאי אפשר להבין ולהשיג כלל וכנ"ל.

המנורה בסוד הגאולה - שהכל יהיה רק מהשי"ת לבד

וזהו בחינת מה שראה זכריה סוד הגאולה שלמה על ידי המנורה שראה, כמבאר שם בהפטרות בהעלותה ושבת חזכה שהיא (זכריה ד) 'ראיתי מנורת זהב בלה וגולה על ראשה וכו'', וכלל הענין שהשמן היה נמשך מאליו כמו ממעין, כמו שכתוב וגולה על ראשה' וכמו שפרש רש"י שם, וסיים שם 'לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי וכו'', מא' הינו

ושבעה נרתיק עליה שבעה ושבעה מוצקות לגרות אשר על-ראשה: ושנים זיתים עליה אֶחָד מִימִין הַגֵּלָה וְאֶחָד עַל-שְׂמֹאלָהּ: וְאֵעֵן וְאָמַר אֶל הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי לֵאמֹר מַה אֵלֶּה אֲדֹנָי: וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מַה הִמָּה אֵלֶּה וְאָמַר לֹא אֲדֹנָי: וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר זֶה דְּבַר-יְקֹוֹק אֶל-זְרַבְבָּל לֵאמֹר לֹא בְחִיל וְלֹא בְכַח כִּי אִם-בְּרוּחִי אָמַר ה' צְבָאוֹת.

ופירש רש"י: וגולה על ראשה - כמו (יהושע טו) גולות עלית, לשון מעיין כמין ספל גדול עגול: ושבעה נרותיה - כמין בזיכין שנותנין השמן והפתילה לתוכה: שבעה ושבעה מוצקות - לכל נר ונר באין שבעה צנורות קטנים שהשמן זב מן הגולה דרך אותן מוצקות לכל נר ונר: ושנים זיתים עליה - אצלה שני אילנות שהזיתים גדילים בהם: אחד

הקדוש ברוך הוא, הראה לו אש לבנה, [אש אדומה], אש שחורה, אש ירוקה, ועשה מהן את המנורה, גביעה כפתורה ופרחיה וששת הקנים, ואומר לו 'זה מעשה המנורה' (במדבר ח, ד), שהקב"ה מראה לו באצבע, ואעפ"י כן נתקשה, מה עשה הקדוש ברוך הוא - חקקה על ידו, אמר לו רד ועשה כשם שחקקתיה על ירך, שנאמר 'וראה ועשה כתבניתם' (שמות כה, מ) וכו', ואף על פי כן נתקשה ואמר 'מקשה' (שמות כה לא) - מה קשה היא לעשותה, אמר לו הקדוש ברוך הוא השלך את הזהב לאש והיא תיעשה מאליה, שנאמר 'מקשה תיעשה המנורה' [תיעשה כתיב] מעצמה תיעשה.

מ. פע"ח עולם העשיה פ"ה.

מא. זכריה ד, ב-ו: ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר ראיתי והנה מנורת זהב בלה וגולה על-ראשה

ליקוטי כללות איתדל"ת ואיתדל"ע ע"י הארת שער הנ' הלכות לה

בְּאֵמֶת זֶהוּ סוּד נִפְלֵא שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיג, כִּי נִמְשָׁךְ מִשְׁעַר הַחֲמִשִּׁים שְׁנֵימָשָׁךְ עַל שְׂבָעָה קִנֵּי הַמְּנוּרָה, שֶׁהֵם כְּלוּלִים כֹּל אֶחָד מִשְׂבָּעָה, בְּחִינַת 'שְׂבָעָה וְשְׂבָעָה מוֹצְקוֹת' וְכוּ', שֶׁכֹּל זֶה סוּד שְׂבַע שְׂבָתוֹת תְּמִימוֹת שְׁסוּפְרִין קֶדֶם יוֹם הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא שְׂבָעוֹת, שֶׁכֹּל זֶה כְּלוּל בְּאֵמִירַת תְּהִלִּים שְׂכּוּלֵל כֹּל הַחֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם תְּשׁוּבָתָנוּ אֵלָיו וְתְּשׁוּבָתוֹ אֵלֵינוּ - כּוּלֵל כָּלֵם יַחַד, כִּי הַכֹּל אֶחָד כְּנִ"ל, וְעַל יָדֵי זֶה תְּהִיָּה הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ שֶׁהוּא דָּוִד וְכְנִ"ל, וְעַל כֵּן רִמְזוּ הַגְּאֻלָּה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה וְכְנִ"ל:

הַלְּכוּת קְרִיאַת שְׁמַע הַלְּכָה ו נִכְלָלָת: בְּהַלְּכוּת בְּרִכּוֹת הַשַּׁחַר הַלְּכָה ה:

כֹּל עֲנִיָּן הַנִּ"ל שְׁעָקָר הַתְּשׁוּבָה שֶׁהִיא עָקָר הַגְּאֻלָּה - הוּא לֹא בְּחִיל וְלֹא בְּכַח כִּי אִם בְּרוּחֵי וְכוּ', כִּי הַכֹּל מֵאֵתוֹ יִתְּבַרֵךְ.

ע"י התהלים והתבודדות ממשיכים שער הנ' על ז' קני המנורה - ז' שבתות תמימות, שעי"ז הגאולה

וְהַעֲקָר תְּלוּי בְּבְחִינַת הַנִּ"ל שְׁנִזְכָּה שִׁיְהִיָּה נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאֲרֶת שְׁעַר הַחֲמִשִּׁים כְּנִ"ל שְׁשָׁם כְּלוּלִים יַחַד בְּקִשְׁרָא אֶחָד אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲלֵלָא וְאֲתַעְרוּתָא דְלַתְתָּא, שְׁזָה זֹכֵיִן עַל יְדֵי אֲמִירַת תְּהִלִּים וְהַתְּבוּדוֹת וְשִׁיחָה בֵּינוּ לְבֵיִן קוֹנֵוּ יִתְּבַרֵךְ תְּמִיד יְהִיָּה אֵיף שִׁיְהִיָּה, וְאִז אֵף עַל פִּי שִׁיְדַעַע בְּעֲצָמוֹ שְׂבּוּדָאֵי אֵינוֹ יוֹצֵא יְדֵי חוֹבְתוֹ כְּלָל, אֵף עַל פִּי כֵן

מהדברים שהתבארו עד כה:

א. הגלות של עכשיו נמשך משער החמישים, שמשם אי אפשר לצאת כי אם בישועת ה' וחסדו הנפלא, והעצה שנמשכת משער החמישים דקדושה מהתנוצצות משיח - היא לצעוק אליו ית' תמיד, יהיה איך שיהיה.

שעיקר העצה היא על ידי הדבור לדבר ולצעוק הרבה להשי"ת, ולומר תחנון ובקשות, וללמוד תורה הרבה.

רק שהבעל דבר הניח עצמו להטריד כל אחד בטרדת הפרנסה ותאוות הממון, שנמשך משער החמישים דטומאה ר"ל.

ב. ועל ידי אמירת תהלה לדוד יזכור שהפרנסה ממנו ית', ויבטח בו ית' עד שהפרנסה לא תבלבלו מלהרבות בדבורים קדושים להשי"ת, ועל ידי זה יזכה בודאי לשוב אליו ית'.

רמז לאור שלעתיד לבא אור החמה יהיה שבעתים כאור של שבעת ימים ארבעים ותשע על אור של יום בראשית: **מה אלה אדוני** - מה זה שהזיתים נמסקים מאליהם והשמן בא אל הנרות מאליו: זה **דבר ה' אל זרובבל** - זה סימן לך להבטיח את זרובבל כשם שהזיתים והשמן הזה נגמר מאליו לכל דבריו, כך לא בחיל ולא בכח שבכם תעשו את בנין ביתי.

מימין הגולה ואחד משמאלה וגו' - וכאן לא פירש על שני צנתרות זהב האמורות למטה בפרשה והם כמין עריבות ועדשים של בית הבד שהם עומדים אצל הזיתים והזיתים נחבטים מאליהם לתוך הצנתרות, ומתחממות שם כבמעטן, ונעצרים שם בבית הבד, והשמן נופל לתוך הצנתרות, ומהצנתרות לתוך הגולה, ומהגולה אל המוצקות, ומהמוצקות אל הנרות, והמוצקות והנרות ארבעים ותשע היו

ג. עיקר קדושת שבועות שהוא לקבל את התורה מחדש בכל שנה - הוא על יד קדושת יום החמישים שעל ידי ארבעים ותשעה ימי הספירה שזה בחינת קדושת דוד - משיח, ולכן קוראים רות בשבועות, שמדבר מלידת דוד.

ד. כל התשובה היא על הדבורים וגם את הדבורים בעצמם צריכים ליקח ממנו ית'. כי הכל מאתנו ית', והשי"ת חפץ רק ברצון וההשתדלות וההתעוררות אחר האמת.

ה. מעשה המנורה שהוא בבחינת התורה בחינת השראת השכינה שבישראל - הוא על ידי בחינת כלליות האיתערותא דלתתא ודלעילא יחד, שזה בבחינת הקטורת שהיא בחינת תשובה, שעל ידה אפשר לזכות לתשובה. שזה נמשך משער החמישים, שלזה זוכים על ידי אמירת תהלים והתבודדות.

הלכות תפלה

הלכה א

טל וגשם נעשים מב' בחינות לימוד התורה

זוכין לשכל ללמד תורה, שעל ידי זה נעשה טל ומטר כנ"ל א"ל.

בקיץ אומרים מוריד הטל, ובחורף מוריד הגשם, ואם לא אמר גשם, מחזירין אותו. ובטל אין מחזירין אותו.

כשזוכה שתורתו עולה לשכינה - נעשה מזה שפע רוחני וגשמי - ימין ושמאל

כי איתא בדברי רבנו (בסימן קנט) שעל ידי לימוד התורה - איני כשזוכה שתורתו עולה להשכינה - נעשה מזה שפע רוחני ושמאל וימין ושמאל שיש בהתורה עין שם.

הטל והגשם נעשה ע"י התורה שהיא תלויה בתפלה

כי טל וגשם נעשין על ידי לימוד התורה, בבחינת יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי א"ל (דברים לב), והעקר תלוי בהתפלה, כי כל לימוד התורה תלוי בהתפלה, כמו שאמר רבנו (סימן ח) בבחינת ימעיין [שהוא התורה] מבית ה' [שהיא התפלה] יצא (יואל ד) עין שם מב, וזה יערף כמטר וכי, כי שם ה' אקרא מג - הינו בבחינת תפלה, שעל ידי זה

התורה שלא עולה לשכינה - נעשית ט"ל תורה או ט"ל מלאכות

אבל מי שאין תורתו עולה להשכינה, ומטבע התורה להתעלות, ובתוך כך

מב. ז"ל: כי התורה נקראת גן. ונשמות ישראל המעיינים ומבינים בהתורה, הם בחי' עשבין ודשאין דאיתרביאו בגן. ומאין הם גדילים, הוא ממעין, דא חכמה, כמו שכתוב (שיר השירים ד) 'מעין גנים'. ומהיכן מקבלין החכמה והשכל, שהוא בחינת המעין, הוא מהתפלה. כמו שכתוב (יואל ד) 'ומעין מבית ה' יצא, הוא התפלה, כמו שכתוב (ישעיה נו) 'כי ביתי בית תפלה'.

מג. דברים לב, ב-ג: יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשערים עלי דשא וכרביבים עלי עשב: כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו.

הארות

[יג] שהתורה נמשלת לטל ולמטר, ומזה מובן כי הטל והמטר נמשכים מהתורה. [יד] ולכן מזכירים בתפלה את הטל ומטר, כי הם נעשים על ידי לימוד התורה [כמו שהולך ומבאר] שתלוי בתפלה.

וְהַשְׂכִּינָה הִיא בְּחִינַת אֲמוּנָה - עַל כֵּן נַעֲשֶׂה
מְזָה בְּחִינַת גְּשָׁמִים שֶׁהֵם בְּחִינַת אֲמוּנָה כְּמוֹ
שֶׁאָמַר רַבְּנּוּ בְּמִקּוּם אַחֵר (סימן ז).

בחורף שיעקר הלימוד בלילה, אזי הלימוד עולה
לשכינה ונעשה גשמים

וְעַל כֵּן בְּחִרְף שֶׁעָקַר לְמוֹד הַתּוֹרָה בְּלֵילָה,
כִּי אִזּוֹ נֶאֱמַר (עירובין סה.) 'לֹא אֵיבְרִי
לֵילִיא אֶלָּא לְגִירְסָא' מִי, וְהַלֵּילָה הִוא בְּחִינַת
אֲמוּנָה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב 'וְאֲמוּנַתְךָ בְּלֵילוֹת', וְעַל

נַעֲשֶׂה לֵילָה וּמִכֵּין עָלָיו הַגְּרָדִינִי נִימוּסִין
[כוחות הדינים] וְנַעֲשֶׂה מְזָה ט"ל תּוֹרָה אוֹ
לְהַפִּיךְ עֵינֵי שָׁם, וְזֶה בְּחִינַת יְמִין וְשְׂמָאל וְכוּ',
עֵינֵי שָׁם הֵיטֵב מִי.

כשהלימוד עולה לשכינה - נעשה מזה גשמים
- אמונה

וְזֶה בְּחִינַת טל וְגֶשֶׁם, כִּי שִׁפְעַ גְּשָׁמִיּוֹת הִוא
בְּחִינַת גְּשָׁם, כִּי כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת מְכַנִּין
בְּשֵׁם גְּשָׁם מִי, כִּי קִשְׁהָ לְמוֹד עוֹלָה לְהַשְׂכִּינָה

היפך מזה - שנעשה אצלו מאלו התורות ל"ט
מלאכות, שמגיע לו אדרבא חשק נמרץ והתעוררות
חדש ליגיעות וטרחות ועבודת העולם הזה, שהוא
ההיפך ממש מט"ל תורה, היינו ל"ט מלאכות שהוא
בחינת (בראשית ג) 'בזעת אפך תאכל לחם'.

זוה הוא בחינת ימין ושמאל שיש בהתורה כנ"ל,
היינו כשמגיע לאדם כשר נעשה מזה על תורה
כנ"ל, היינו בחינת ימין, ולהיפך נעשה ל"ט מלאכות
זה הוא בחינת שמאל. כי בלימוד התורה העולה
להשכינה נעשה מהימין ושמאל מאש ומים, שפע
רוחניות ושפע גשמיות, ובזה הלימוד שאינו יכול
לעלות אל השכינה כנ"ל ונתפזר באויר כנ"ל -
נעשה מהימין ושמאל מהאש וממים - טל, או ל"ט
מלאכות, לפי מהות המקבלים, כנ"ל.

מה. של"ה הק' (חלק תולדות אדם בסוף בית אחרון).

מו. עירובין סה: אמר רב יהודה לא איברי ליליא
אלא לשינתא, אמר רבי שמעון בן לקיש לא
איברי סיהרא אלא לגירסא. ע"כ.

פירשו בתוספות: **אלא לשינתא** - כמו לילי
תקופת תמוז. ע"כ.

וכתב בפרישה (על טור אור"ח ס' רלח סק"א): אף על
גב דאמרין לא איברי לילה אלא לשינתא כבר
תירצו בתוספות פרק הדר דכאן איירי בלילות
תקופת תמוז וכאן איירי בלילות תקופת טבת.

ונראה לי דרצה לומר בתקופת טבת יהיה עיקר
לילה ללימוד, ובתקופת תמוז העיקר לשינה, אבל
מכל מקום בלילות הקצרים חייב ללמוד מעט,
דומיא מה שכתבו בתקופת טבת לא איברי לילה
אלא לגירסא - דצריכין נמי לישן.

מד. ז"ל בקיצור: ומי שזוכה ללמוד להשכינה,
שלימודו עולה להשכינה, אזי השכינה מקבלת
הלימוד התורה ומעלה להשי"ת, ונמשך מזה שפע,
היינו שפע רוחניות ושפע גשמיות, כי בהתורה יש
אש ומים, וכשהשכינה שהיא בחינת אמצעי מקבלת
התורה, אזי עולה כח האש למעלה, ונמשך ממנו
שפע למעלה לכל העולמות ולכל המלאכים ושרפים
וכו', וזה הוא שפע רוחניות. **וכח המים נעשה מזה
שפע גשמיות**, ויורד לזה העולם וכו'.

אך לא כל אדם זוכה לזה שיהיה לימודו עולה
להשכינה, כי לזה צריך שיהיה אדם יקר ושיהיה
לימודו רק להשכינה, היינו לאוקמא שכינתא מעפרא,
ולא כל אדם זוכה ללימוד זה, ואף אם לומד ביראת
שמים, וגם אם אומר שלימודו לאוקמא שכינתא
מעפרא, עם כל זה מי יודע אם ראוי לכך שיהיה
לימודו להשכינה, וכשאינו לימודו עולה להשכינה, אזי
כשהתורה יוצאת, ואי אפשר לה לעלות אל מקום
מכונה, וטבעה הוא להגביה את עצמה ולעלות, ובתוך
כך נעשה לילה, ואזי יוצאין כל גרדיני נמוסין וכו'
המבוארים בזוהר הק' (מקץ רג), והם מכים עליה,
ונופלת למטה, ומתפזרת למטה לכל העולם, וכל בני
עולם שואבים מהאויר, וכולם שואבים מזאת התורה
שנתפזה למטה באויר, בהקיץ או בשינה, ולפי מהות
האדם שמגיע לו מהתורה הזאת כן נעשה ממנה, כי
אדם כשר וירא שמים אפ"י מקטני הערך, או אדם
גדול וצדיק, כשמקבלין מהתורות אלו שנתפזרו, אזי
נעשה אצלו מזה ט"ל תורה, ומגיע להם מזה
התעוררות חדש וחשק להתורה וכו'.

אך כשמגיע לבני אדם שאינם כשרים, אזי נעשה

לאו כל אדם זוכה שיהיה למודו עולה להשכינה, כי אז אין האדם יכול לבטל עצמו כל כך מחמת טרדת העולם, וגם השכינה אז בעולמות העליונים, על פן רב הלמוד של הימים - נעשה מהם בחינת טל פנ"ל, שזה נעשה מהלמוד של יום דיקא, על ידי שמפיץ עליו אותן הידועים היוצאין בלילה פנ"ל, ועל פן אומרים בקיץ מוריד הטל פנ"ל.

הטל לא נעצר, אבל הגשם צריך לעוררו, כי נעצר כשהתורה לא עולה לשכינה

ועל פן אם לא אמר טל אין מחזירין אותו, כי טל אינו נעצר, כי זה נעשה על כל פנים, כי מפל הלמודים נעשה על כל פנים טל פנ"ל, אבל אם לא אמר גשם מחזירין אותו, כי הגשמים יכולין להיות נעצרים חס ושלום - פשאין הלמוד פהגן ואינו בבחינת אמונה שיעלה להשכינה פנ"ל, ועל פן מחמת שהוא נעצר לפעמים ואינו נעשה על כל פנים - על פן צריך להזכירו כדי לעוררו כמו שפרשו רבותינו ז"ל.

הזכרת הטל וגשם בברכה ב' שאז נעשה ימין ושמאל

ועל פן אומרים טל וגשם בברכה שניה, כי אז נעשה הימין והשמאל של השכינה פמוכא, ואז יכולין להמשיך טל וגשם

פן הלמוד שלומדין אז - היא עולה להשכינה שהיא בחינת אמונה, פי הלמוד שלומדין בלילה הוא קרוב יותר לעלות אל השכינה הן מצד האדם הן מצד השכינה כפיכול, פי האדם יכול לבטל עצמו ולדבק עצמו בו יותר בלילה מביום, מחמת שאז נחים העולם מרדיפת העולם הזה כמו שאמר רבנו (סימן נב), וגם השכינה היא סמוכה להאדם הלומד בלילה ומקשבת לקולו, כמו שכתוב (איכה ב) 'קומי רני בלילה לראש אשמורות שפכי פמים לבך נוכח פני ה', 'נוכח פני ה' והוא נוכח פני ה' ממש, כי בלילה השכינה היא בעולמות התחתונים, ואז כפיכול ולא מצאה היונה מנוח וכו', ועקר מנוחתה אצל האדם הלומד אז בבחינת גשם צפור מצאה בית, כמו שכתוב בתקונים מ". ועל פן בחרף שהלמוד בלילה והיא עולה להשכינה שהיא בחינת אמונה פנ"ל, על פן נעשה מזה בחינת גשמים פנ"ל, ועל פן אומרים אז בתפלה מוריד הגשם.

בקיץ שיעקר הלמוד ביום ואינו עולה כראוי - נעשה מזה טל

אבל בקיץ שיעקר הלמוד ביום, פי אז נאמר 'לא איברי ליליא אלא לשנתא', וביום

מח. תיקוני זוהר (הקדמה, א): מאן דאיהו איש צדיק דאזל נע ונד מאתריה בשכינתא דאתמר בה 'ולא מצאה היונה מנוח' וכו', זכאה איהו מארי מתיבתא מארי מדרש מארי תורה ד'גם צפור מצאה בית' - בית דנשמעין ביה פתגמי אורייתא, דבאתר דאית תורה דאיהו עמודא דאמצעיתא - גשם צפור מצאה בית' תמן.

מז. תמיד לב: תנא רבי חייא, כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגודו, שנאמר 'קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נכח פני ה'." ע"כ. ופירש רש"י: **כל העוסק בתורה שכינה שרויה עליו שנאמר קומי רוני בלילה** - לעסוק בתורה. **שפכי כמים לבך נוכח פני ה'** - כלומר שכינה שרויה אצלך.

שנעשה מהלמוד התורה שיש בהם גם כן ימין ושמאל כנ"ל.

מתחילים גשם בשמיני עצרת שאז הוא היחוד עם השכינה

ועל כן מתחילין לומר גשם בשמיני עצרת, כי אז מתועדין יחד עם השכינה, כמו שאמרו (מ"ר שה"ש ז) בבקשה מכם עכבו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם וכמוכא בספרים מט.

כמוכא בספרים (פע"ח ספיה"ע פ"א), ועל כן במנחה של יום טוב הראשון שאז מתחיל להתעורר בחינת הלילה השניה של פסח שאז הוא בחינת התרחקות - ועל כן מתחילין אז טל כנ"ל^{טו}, כי כן נפסק הדין בשלחן ערוך (או"ח סי' תפח ובמ"א ס"ק ד) ואין פוסקין גשם עד המנחה, רק שבמוסף מודיע השליח צבור בתפלתו שבקול רם שלא לומר גשם עוד כי אם טל.

בקין - צריך לישן בלילה, כדי לשאוב מאויר התורות

וזה שאמרו רבותינו ז"ל לא איברי ליליא אלא לשינתא, וזה קאי על הקיץ, ואז עקר למוד התורה ביום, על כן צריך בלילה דיקא לישן, כדי לקבל ולשאב מהאוויר, לקבל התורות שנתפזרו לשם:

הלכות תפלה הלכה ב נכלל בהלכות קריאת שמע הלכה ב:

מתחילים טל במנחה של פסח שמתחיל בחי' התרחקות

ובמוסף של יום טוב הראשון של פסח מתחילין לומר טל, כי בליל הראשון של פסח הוא מחין דגדלות - ואחר כך חוזרין לקטנות המחין בחינת ספירה שמתחילין למנות ולטהר, כי מתחלה הרימן שלא פסדר ואחר כך חזרו לילך פסדר

מהדברים שהתבארו עד כה:

א. כשלומד תורה כראוי וזוכה שתורתו תעלה לשכינה - אזי נעשה מזה שפע רוחניות ושפע גשמיות.

מט. זוהר פנחס רנו: 'וביום השמיני עצרת, פר אחד איל אחד', הא אוקמוה מארי מתניתין, למלכא דזמין אושפיזין, לבתר דשלח לון, אמר לאלין בני ביתא דיליה, אנא ואתון נעביד סעודה קטנה, ומאי עצרת, כמה דאת אמר (שמואל א' ט, יז) 'זה יעצור בעמי, ולית עצר אלא מלכות, מסטרא דשכינתא עלאה עביד סעודתא רברבא, ומסטרא דמלכותא סעודתא זעירא. ע"כ. ופירש בפרדס רמונים (שער כג פט"ו): סעודה גדולה וקטנה, סעודה גדולה מצד הבינה היא ה' גדולה, וסעודה קטנה היא מצד המלכות ה' קטנה, ולכן בעצרת אמרו רבותינו ז"ל שאמר הקב"ה אני ואתם נעשה סעודה קטנה.

הארות

[טו] שהוא בבחינת התרחקות הינו כשאר הלימוד עולה לשכינה כנ"ל.

- ב. כשאין זוכה שתורתו תעלה לשכינה, אזי כשנעשה לילה - מכים עליה כוחו הדין ונעשה מזה ט"ל תורה או ט"ל מלאכות.
- ג. בלילה יכול לדבק אליו ית' ביותר, ולימוד התורה שבליילה - קרוב ביותר לעלות לשכינה.
- ד. בחורף שעיקר לימוד התורה בלילה, אזי נעשה מהתורה גם שפע גשמיות - ונעשה מזה גשם.
- ה. בקיץ שעיקר לימוד התורה ביום, שקשה שיעלה לשכינה אזי מרוב הלימוד נעשה טל.
- ו. ולכן מזכירים בתפלה את הטל והמטר כי הם נעשים מלימוד התורה שנמשך מהתפלה (ע"פ קשר תחילת ההלכה).
- ז. אם לא אמר גשם מחזירים אותו, כי צריך להתפלל עליו, שלפעמים נעצר, כשאין הלימוד עולה לשכינה. אבל בטל אין מחזירין אותו שלעולם אינו נעצר, כי תמיד על כל פנים נעשה מהתורה - טל.
- ח. הגשם נמשך מהשכינה, ולכן מזכירין אותם בברכה שניה, שאז נעשה הימין ושמאל של השכינה, ומתחילין בשמיני עצרת שאז מתועדין עם השכינה.
- ט. הטל נמשך מבחינת התרחקות [כשאין הלימוד עולה לשכינה כנ"ל], ולכן מתחילין לומר טל במנחה של יו"ט ראשון של פסח שאז בליל שני מתחיל בחינת התרחקות.

